

Kronika rodu Janáčků

II

KAREL JANÁČEK

Opis nejstarších postupních smluv Janáčkových, čp. 27, v Sobiňově,
z roku 1848.

Listina č. 1 má 2 listy, 3 a půl strany textu.

Dnes níže psaného dne a roku se s vejhradou kuratelsko auředlního potvrzení následující od= a nástupní - a v potahu též svadební smlauva která až po kněžském sňatku jejich platnost podosáhne mezi Karlem Janáčkem z Sobiňova jakožto odstupujím z jedné - pak jeho nezletilým synem a ženichem Františkem Janáčkem pod zastoupením jemu ustanoveného opatrovníka Tomáše Laštovičky a jeho nezletilou nevěstou Terezií Luncarovou pod zastoupením jejího otce Josefa Luncara učitele z Sopot - jakožta nastupujícími z druhé strany vjednala a uzavřela:

1. Slibují sobě svadebníci manželskou lásku a věrnost za
2. Věnuje nevěsta Terezie Luncarová svému ženichovi Františku Janáčkovi do společné vlastnosti svadebního věna v hotovosti majících 12 zl.
k tomu přidává její otec Josef Luncar jednu krávu v nátuře za 8 zl.

Pospolu 20 zl

píšu dvacet zlatých v stříbrných penězích.

Naproti tomu za

3. Přijme ženich František Janáček svou nevěstu za spoluúlastnici domku nr. 27 v Sobiňově, který otec Karel Janáček nastávajícím manželům do společné vlastnosti se vším právem a příslušenstvím za oboustraně vmluvenou odstupující cenu za

170 zl

t.j. jedno sto sedmdesát zlatých v stříbře proti tomu odstupuje a odevzdává, že za

4. Budou nastupující manželé poviny z této převzaté ceny následující podíle splácat totiž:

a./ nezletilé Marii Laštovičkové ~~pravděpodobně~~ eurokům pojištěných

40 zl

b./ zletilému bratu Josefу Janáčkovi 13 zl

c./ nezletilé Marii Laštovičkové bezúročně 13 zl

Dále vyplatí na domovním podílu a do vyplacení na tomto domku pojistí. Snešení..... 66 zl.

d./ zletilému bratru Josef Janáčkovi proti 1/4 letní výpovědi
bez úroků 64 zl.

e./ odstupujícímu otci Karla a Máteři Anně Janáčkové na požádání
30 zl.

a sám sobě nastupující Franc Janáček za svůj podíl odpočte a srazí
10 zl.

Činí horejších 170 zl.

5./ Převezmou též nastupující manželé na sebe pacht od odstupujícího Karla Janáčka otce spachtovaných vrchnostenských druntů, a zavazují se všechny gruntovní závazky rádně dodržet.

6./ Jest na tomto domku ~~gruntovní~~ conti za 11 zl. 18 kr. jedna míra žita a jedna míra ovsa za od gruntu nr. 6 v Sobíňově spachtovaných gruntů pojištěna, jejížto vejmaž odstupující na své autraty vydobyt se zavazuje.

7./ Vymiňuje sobě odstupující otec pro sebe a svou manželku Annu až do obouch smrti neodplatný teplý a světlý společný byt, kdyby se však s hospodářem srovnat nemohli, užívání malé světničky, do které jim nastupující potřebný dříví k topení zaopatřit musí, svobodné provozování tkadlcovského řemesla v velké světnici na jednom stavě, společný užitek od jedné krávy, společné užívání zahrady a sklepu, plac na půdě nad malou světnicí a v stodole pro jejich nabytek a obilí, a svobodné chování 1 kusu černého dobytka, jakož i také svobodný byt pro syna Josefa Janáčka, dokud svobodný bude.

8./ Budou nastupující manželé povinni, když hned do vlastnosti tohoto domku nastoupí od 1. února 1848 začínající, všechny cís. kr. daně, jak vrchnostenský a obyčejný obecní povinnosti sami ze svého platit a vybejvat.

9./ Ujednali svadebníci mezi sebou, že všechno v manželském stavu zejskané neb zděděné jmění, se vždy jako společný má pozorovat.
V pádu smrti se za

10./ vstanovilo, že kdyby buď jeden neb druhý z těch svadebníků bez zanechání dítěk předemřel, přetravajícímu manželi všechno nější a budoucí oboustranné jmění, krom čtvrtého dílu s kterým

kšaftující svobodně vládnouti může, připadnouti má, jestližeby ale předemřel s tímto čtvrtým dílem posledně nekšaftoval, tak v tom pádu taky tento čtvrtý díl přetrvalajícímu manželi v celesti připadne, poněvadž tyto svadební neb dědičný smlouvy platnost obopelného kšaftu mít mají.

Kdyby však dítky pozůstaly a jeden z těch svadebníků předemřel, tak ed všeho oboustrannýho jmění polovic tyto dítka, a druhou stejnou polovici přetrvalající manžel do vlastnosti podosáhne.

K stvrzení toho se smlouvající strany s dožádanými svědky a s tím doložením vlastnoručně podepsali, že tato smlouva gruntochnově vtělena a vyznamenána býti může.

V Sobiňově dne 4. února 1848.

Karel Janáček vodstupující

Franc Janáček nastupující

Vencl Tonar svědek

Terezie Lunzarová nevěsta

Jakub ?

Tomáš Laštovička kopurator

Franc Půža svědek

Jos. Lunzar otec nevěsty

Pozdější německý zápis - překlad:

Předcházející manželská smlouva se vzhledem k manželům Františku Janáčkovi a Terezii Luncarové potvrzuje opatrovnicko-úředně.

Vrchní úřad Polná v Přibyslaví 10. března 1848.

Na 4. straně druhý německý zápis- překlad:

Následkem zdejšího soudního příkazu z 10. března 1848, Nc 442 jd vloženo v : knize obce Sobiňov N ^m folio 39 a 40 a vyznačeno v nové pozemkové knize téže obce fol. 98 a popis. čísla 27.

Přibyslav 10. března 1848.

Razítko a podpis vedoucího pozemkových knih .

Odepravěmocnosti panství Polny u Přibyslavi se pozůstalost ze dne 23. května 1823 bez zanechané poslední vůle zemřelé Magdaleny Janáčkové domkářce ze Sobiňova nr. 27 jejím na základě zákona posloupnosti pod vyminkou prohlášeným dědicům, to jest zletilému synovi Josefу Janáčkovi a nezletilé vnučce Marii Laštovičkovou, která skrze svého otce Tomáše Laštovičku zastupuje v srovnalosti objednávajícího protokolu de[?] po: 4. února 1848
Ne: 274 jud takto příručuje:

V případu vlastnictví zemřelé Magdaleny Janáčkové připsané poloce rustik: domku nr. 27 v Sobiňově v ceně: 40 zl. stř. manželovi a spoluúvlastníkovi téhož domku Karlu Janáčkovi proti tomu, že dá z této ceny.

a./ sobě za nebožku manželku Magdalenu Janáčkovou zaplacené pohřební útraty po odpočte a srazí. 14 zl. stř.

b./ zletilému synovi Josefу Janáčkovi na mateřském podílu na požádání 13 zl.

c./ nezletilé vnučce Marii Laštovičkové na podílu její předemřelé matky při její zletilosti neb dřívějším provdání 13 zl. stř.

odvede do odvedení ale bezúročně tyto podíle na celém domku nr. 27, v Sobiňově pojistí, protože dle dozvědění otce Tomáše Laštovičky tuto nezletilou Marii Laštovičkovou vychovává.

S čímž když celé pozůstalé jmení za 90 zl. stř.

Strana 2.

vykázané a příručné jest, pozůstalost po Magdalene Janáčkové za skončenou se prohlašuje.

V Přibyslavi dne 4. února 1848.

Razítko - Herrschaft Polna

Zápis pozdější německy- překlad:

Následkem zdejšího soudního příkazu z 10. února 1848.

Ne 331 jd vloženo v knize obce Sobiňov N Ě fol. 37 a vyznačeno v nové pozemkové knize téže obce fol. 98 u pop. č. 27.

Přibyslav 10. února 1848. Razítko a podepis.

Opisy dvou listin německy psaných, pocházející z farního archivu,
v Sopotech.

Překlad:

141.
Č. 158.

Od vrchního úřadu panství Polná u Přibyslavi dává se povolení, aby snoubenec František Janáček, syn Karla Janáčka, majitele domu v Sobiňově č.27, katolického náboženství, snevěstou Terezií Lunzarovou, dcerou Josefa Lunzara, školního učitele na odpočinku v Sopotech, katolického náboženství, dvakrát ohlášen býti mohl.

Přibyslav 13. ledna 1848.

Razítko. Úřední podpis.

Č.158.

Od vrchního úřadu panství Polná u Přibyslavi uděluje se povolení, aby nezletilý ženich František Janáček, domkář v Sobiňové, syn Karla Janáčka ze Sobiňova, katolického náboženství, mohl býti potřetí ohlášen, a v případě, že žádná zákonitá překážka se nenaskytne, též oddán s nezletilou nevěstou Terezií Lunzarovou, dcerou Josefa Lunzara ze Sopat, náboženství katolického.

Přibyslav 4. února 1848 .

Razítko. Úřední podpis.

142.

O čtyři roky později - roku 1852 - se ženil Františka Janáčka starší bratr Josef /32r./ a bral si za ženu druhou dceru Josefa Lunzara, učitele ze Sopot. Listina psaná německy, pochází z far-ního archivu v Sopotech.

Překlad:

Č. 238.

Svědec o náboženském vyznání.

Že snoubenci: Josef Janáček, tkalcovský pomocník v Sohi - nově č. 27, 32 roků starý a Marie Lunzarová, dcera učitele v Sopotech č. 15, 24 roků stará, oba svobodní, katolického náboženství, kdysi příslušníci panství Polná v kraji čáslavském, nyní příslušníci k hejtmanství a okresnímu soudu chotěbořskému, kraji pardubickému v Čechách, předepsané zkoušce náboženské se patřičně podrobili a pokud se týče víry a mravů katolické církve dostatečně poučenými shledáni byli, tímto se potvrzuje.

Duchovní správa v Sopotech 29. října 1852.

Razítko.

František Opatřil,
duchovní správce.

149.

František Janáček, majitel chalupy čp. 27 v Sobiňově,
zemřel 27. ledna 1862, ve věku 37 let. Zanechal tři chlapce -
Josefa, Karla a Jana.

/Terezie, jeho žena zemřela 3. března 1892, ve věku 67 let./

Z roku 1862, kdy Fr. Janáček zemřel postupní smlouva není.
Od té doby držela chalupu čp. 27, Terezie, jeho žena, která se
po roce 1866 podruhé provdala za Josefa Valentu, z Nové Vsi,
jemuž po Prusko-rakouské válce, r. 1866 zemřela manželka na
choleru.

Josef Valenta s Terezíí, roz. Lunzarovou měl dceru Julii,
která byla ztižena slabomyslností a bezmocností, zemřela ve
24 letech.

Následuje postupní smlouva z roku 1892 mezi Terezíí Valentovou a manželi Janem a Annou Janáčkovými.

Ohlášené k vyměření poplatku dne 21. října 1892 pod
čís: 210 B.

S m í m e k

Číslo jednací: 27857. Stránka první

S p i s n o t á ř s k ý.

Dnes dne devatenáctého října roku tisícího osmistého de-
vátého druhého uzavřeli přede mnou Karlem Bayerem, císařským
královským notářem v Chotěboři, v mé notářské kanceláři v Cho-
těboři Terezie Valentová dříve ovdovělá Janáčková, domkářová,
ze Sobiňova co postupující a její syn Jan Janáček, tkadlec, ze
Sobiňova, dle svého stvrzení zletilý, a manželka tohoto Anna
Janáčková ze Sobiňova dle svého stvrzení zletilá, co nastupují-
cí, následující s m l o u v u p o s t u p n í, když mně
svědkové totožnosti osob od stran dožádaní a mně osobně známi
páni Tobiáš Starý, rolník, ze Sobiňova a Josef Schánil, mlynář
z Podmoklan o Terezii Valentové dříve ovdovělé Janáčkové, Jano-
vi Janáčkovi a Anně Janáčkové potvrdili, že jsou to ty pravé
osoby.

Tobiáš Starý svědek osob. Josef Schánil v.r. svědek osob.
Předně: Terezie Valentová dříve ovdovělá Janáčková postupuje a

130

tímto skutečně postoupila stavební prostoru číslo katastru 18., dům číslo popisné 27. a číslo katastru 32 zahradu s pastvinou v Sobiňově, jí dle smlouvy postupní z dne 4. února 1848, právního příknutí z dne 29. července 1862 číslo 3231. a vložky 27. knihy pozemkové sobiňovské patřící, se vším co hřebem.....
..... Stránka druhá.....

přibito, hlinou omazáno, maltou ovrhnuto a v zemi zapuštěno jest, v těch mezech a hranicích a s těmi právy a břemeny, jak sama držela a užívala, neb držeti a užívat právo měla za cenu postupní dvě stě padesát zlatých rakouského čísla to jest 250 zl. r. č. a za výhrady níže uvedené synovi Janovi Janáčkovi a jeho manželce Anně Janáčkové v jejich vlastnictví, kteří tyto nemovitosti za tu cenu a za ty výhrady ujímají.

Za druhé: Nastupující přejímají dle vůle postupující na odrážku z ceny postupní podíly na tomto domku zjištěné: Karlovi Janáčkovi šestnáct zlatých třicet pět krejcarů rakouského čísla to jest

16 zl. 35 kr. r. č.

Josefovi Janáčkovi šestnáct zlatých třicet pět krejcarů rakouského čísla to jest

16 zl. 35 kr. r. č.

a zavazují se, že z postupní ceny dle ustanovení postupující jejím synům jménem mateřských podílů a sice Karlovi Janáčkovi osmdesát tři zlatých šedesát pět krejcarů rakouského čísla to jest

83 zl. 65 kr. r. č.

a Josefovi Janáčkovi padesát tři zlatých šedesát pět krejcarů rakouského čísla to jest

53 zl. 65 kr. r. č.

do jednoho roku od dnešního dne čítajíc bezúročně a postupující Terezii Valentové dříve Janáčkové a jak ona výslově ustanovuje - spolu jejímu manželovi Josefovi Valentovi dohromady dle jejich potřeby na jejich požádání padesát zlatých rakouského čísla to jest

50 zl. r. č.

a na jejich pohřby třicet zlatých rakouského

Stránka třetí.

čísla to jest

30 zl. r. č.

wyplatí. Postupující uvádí zároveň, že spoluvlastnictví těchto 50 zl. r. č. a 30 zl. r. č. manželovi Josefovi Valentovi darem ustanovuje čili daruje avšak s výhradou níže uvedenou.

Tím jest celá cena dvě stě padesát zlatých rak. čísla
to jest 250 zl. r. č.
vyúčtována.

Za třetí: Postupující vyhražuje v těchto nemovitostech mimo cenu postupní pro sebe a spolu darem pro svého manžela Josefa Valentu následující bezodplatný výminek, který až do jejich smrti trvati bude a sice: společný byt ve velké světnici s právem tam vařiti a sice, pokud budou moci dříví opatřovati, svým dřívím, když by si ale dříví již opatřovati nemohli, dřívím držitelů domku, kdyžby se ve společném bytě nesrovnali, užívání malé světnice, v každém pádě ať si společný byt ve velké světnici neb malou světničku užívají, místo ve velké světnici pře tkádlcovský stav Josefa Valenty a právo pro něho, tam na tom stavu tkádlcovství provozovati, užívání polovice půdy, polovice chléva, polovice komory, polovice zahrady, polovice dvora a polovice stodoly, volný přístup k těmto místnostem a volný odchod z nich. Dále vyhražuje Terezie Valentová pro sebe a manžela Josefa Valentu právo, že jim nastupující užívání jedné míry role z pan-ských k tomuto domku pachtovaných pozemků a jedné míry role z obecních k tomuto domku pachtovaných pozemků proti placení pachtovní činže ponechati musejí a sice po dobu, po kterou budou sto, aby tyto pozemky vzdělávali, a pokud vůbec se pacht těchto

Stránka čtvrtá.

pozemků držitelům tohoto domku ponechávati bude, a má toto právo v pádu úmrtí jednoho z výminkářů zase v celesti pro druhého po-zůstatí.

Nastupující se k poskytování čili vybývání těchto výminků a výhrad zavazují.

Za čtvrté: Terezie Valentová dříve Janáčková ustanovuje výslov-ně, že polovice částky postupní ceny padesáti zlatých rak. čísla v článku druhém pro sebe a manžela vyhražené tedy dvacet pět zla-tých rak. čísla manželovi Josefovi Valentovi jen pod tou výmin-kou daruje, že v pádu, když by zemřel, aniž by byl těchto 25 zl. rč. zcela nebo dílem vybral, ta po něm pozůstalá částka těchto 25 zl. rč. synům jejím Janovi, Karlovi a Josefovi Janáčkovi po stejném dílu náležeti má, an jim ji pro ten pád výslovně daruje.

Za páté: Spolunastupující Jan Janáček má v odevzdací listině po otci Františkovi Janáčkovi z dne 29. července 1862 č. 3231. podíl šestnáct zlatých třicet pět krejcarů ra. čísla vykázany.

Teho podílu se za příčinou, že spolu s manželkou tohoto domu nabývá, zcela vydává a svoluje, aby se tento jeho podíl nezjišťoval neb když by zjištěn byl, právo zástavní pro něj vtělené s tohoto domu č.pop. 27. s případnostmi v Sobiňově v knize pozemkové vymazalo.

Za šesté: Nastupující přejímají na sebe náklad výmazu odpadlých dluhů.

Za sedmé: Vlastnictví, držení, užívání, placení daní a jiných veřejných dávek přejde na nastupující od dnešního dne.

Stránka pátá.

Za osmé: Náklad spojený se sepsáním této smlouvy a s jejím vtělením v knihy pozemkové jakož i přímý poplatek z ní zaplatí pouze nastupující.

Za deváté: Účastníci ustanovují a svolují, by na základě této smlouvy na stavební prostoru čís.kat. 18., dům čís. pop. 27 a zahradu čís.kat.32 v Sobiňově, poslední s pastvou:

a. právo vlastnické pro manžele Jana Janáčka a Annu Janáčkovou každého po jedné polovici,

b. právo zástavní za pohledávání Josefa Valenty a Terezie Valentové dříve Janáčkové v článku druhém uvedená 50 zl. rč. a 30 zl. rč. , pro které se tyto nemovitosti od nastupujících v zástavu kladou, v prospěch Josefa Valenty a Terezie Valentové dříve Janáčkové,

c. služebnost bytu a výminek v článku třetím této smlouvy uvedené pro manžele Josefa Valentu a Terezii Valentovou dříve Janáčkovou v knihy pozemkové vtěleny byly.

Zjištění mateřských podílů v článku druhém uvedených postupující nežádá.

O tom byl tento spis notářský sepsán a byl pak všem účastníkům přečten, kteří ho schválili a se v něm přede mnou svou rukou podepsali. Na to byl tento spis též ode mne c.k. notáře podepsán a mou pečetí opatřen. Dne a roku svrchu psaného

L.S. Terezie Valentová, dříve Janáčková /švabachem!/
L.S. Jan Janáček , Anna Janáčková

Karel Bayer v.r. c.k. notář

Honorar 2 zl. Za psaní- 50 kr. = 2 zl 50 kr zaplacen

Karel Bayer v. r. c. k. notář.

163

Stvrzuji, že tento Janovi Janáčkovi tkadlci ze Sobiňova svědčící snímek s pravopisem spisu notářského číslo jednací 27.857 v mých spisech chovaným, o dvou arších, z nichž první kolky za dva zlaté dvacet jeden krejcar a druhý kolkem za padesát krejcarů opatřen jest, úplně souhlasí.

V Chotěboři dne dvacátého druhého října roku tisícího osmistého devadesátého druhého.

Za psaní: 50 kr.

Karel Bayer

Za ověření : 60 kr.

c. k. notář

1 zl 10 kr.

Razítko

Pečeť

Podle této smlouvy a výměru tohoto soudu ze dne 6. listopadu 1892 č. 11556 vloženo na domek čp. 27 v Sobiňově ve vložce č. 27:

1. právo vlastnické Janu a Anně Janáčkovým,
2. právo zástavní a pohledávání v sumě 50 zl a 30 zl pro:
 - a. Josefa Valentu polovicí,
 - b. Terezii Valentovou polovicí.
3. výměnek dle čl 3 této smlouvy pro tytéž.

C K Knihovní úřad v Chotěboři.

Ck. knihovní:

Podpis

Slavný c.k. okresní soude v Chotěboři!

Manželé Jan Janáček, tkadlec a Anna Janáčková ze Sobiňova čp. 27. prosí na základě listin A až F o vklad v knihy pozemkové na polovici domu čp. 27 v Sobiňově /vložka 27/ Františka Janáčka práva vlastnického pro Terezii Janáčkovou, vklad na tento dům čp. 27 práva zástavního za podíly Karla Janáčka 16 zl. 35 kr.- pak za se o vklad na tento celý dům čp. 27 s případnostmi v Sobiňově práva vlastnického pro žadatele Jana a Annu Janáčkovi, práva zástavního za pohledávání Josefa Valenty a Terézie Valentové 50 zl a 30 zl. r.č. a služebnosti bytu a výminku pro tytéž manžele Josefa a Terézie Valentovy a o výmaz z tohoto domu pohledávek Marie Laštovičkové 40 zl. stř. a 13 zl. stř. Josefa Janáčka 13 zl. stř. a 64 zl. stř. a manželů Karla Janáčka a Anny Janáčkové 30 zl. stř. a výminku těchto.

Povoluje se, aby se do vložky č. 27 knihy obce Sobiňovské:
I. na polovici domu Františka Janáčka čp. 27 v Sobiňově vložilo právo vlastnické Terezii Janáčkové- podle odevzdací listiny c.k. okresního soudu v Chotěboři ze dne 29. července 1862 č. 3231
II. na dům čp. 27 v Sobiňově vložilo právo zástavní za pohledávání

a./ Karla Janáčka v sumě 16 zl. 35 kr. r. č.

b./ Josefa Janáčka v sumě 16 zl. 35 kr.r.č. podle odevzdací listiny c. k.okresního soudu v Chotěboři ze dne 29. července 1862 č. 3231.

III. na dům čp. 27 v Sobiňově

1./ vložilo právo vlastnické

a./ Janu Janáčkovi na polovici,

b./ Anně Janáčkové na polovici

2./ vložilo právo zástavní za pohledávání Josefa a Terézie Valentových v sumě 50 zl. a 30 zl.

3./ vložila služebnost bytu a výměnek dle postávky 3 tří-podle smlouvy dňa 19. října 1892 / číslo 27. 857 spisu not./ pro Josefa a Terézi Valentových

IV. vložil výmaz práva zástavního na domě čp. 27 v Sobiňově váznoucího za pohledávání:

1. Marie Laštovičkové v sumě 40 zl. stř. a 13 zl. stř. - podle kvitance dňa Sobiňově 8. prosince 1867 a křestního listu farního úřadu v Sopotech ze dne 28. října 1892 čís. 179.

2.

730

2. Josefa Janáčka v sumě 13 zl. stř. a 64 zl. stř.- podle kvitance dto Sobiňově 1. listopadu 1851.

3. Karla a Anny Janáčkových v sumě 30 zl. stř. i s výměnkem pro tyto zjištěných podle kvitance dto Sobiňově 20. října 1892.- O čemž se Janu a Anně Janáčkovým s příl A- F orig., Terezii a Josefу Valentovým,
Karlu Janáčkovi,
Josefu Janáčkovi,
Marii Laštovičkové,
Josefu, Janu, Václavu a Karlu Janáčkovým vesměs v Sobiňově a ck. evid. geometru v Chrudimi věděti dává.

C.K. okresní soud v Chotěboři, dne 6. listopadu 1892.

C.K. okresní soudce:

Razítko- podpis

V rodinném archivu se zachovaly 4 listiny tohoto znění. Byly určeny:

Janovi Janáčkovi s připojením prvopisu všech příloh
Janovi Janáčkovi v Sobiňově
Terezii Valentové v Sobiňově
Marii Laštovičkové v Sobiňově

Okresní soud v Chotěboři, odd. I., odevzdává tímto pozůstalost po Janu Janáčkovi, tkadlci v Sobiňově, který nezanechav poslední pořízení, dne 19. března 1922 v Sobiňově zemřel, když se k dědictví ze zákona vyminečně přihlásila pozůstalá v dova Anna Janáčková a teto přihlášení se k dědictví na soud bylo přijato a projednání vrchnoporučensky schváleno, takto:

Dle sepsaného inventáře je zde následující pozůstalostní majetek:

A. Jmění:

I. Nemovité:

1. Polovice domku čp. 27 v Sobiňově se stavební parcelou č. kat. 32 zůstaviteli knihovně připsaná ve vložce čís. 27. pozemkové knihy kat. obce Sobiňov na základě smlouvy postupní ze dne 19. října 1892 v ceně 1050 Kč.
2. Role č. kat. 248/1 ve vl. č. 359 pozemkové knihy kat. obce Sobiňov, zůstaviteli knihovně připsané na základě smlouvy trhové ze dne 11. dubna 1911 v ceně 480 Kč
3. Polovice rble č. kat. 290/3 a 290/15 zůstaviteli Janu Janáčkovi knihovně ve vložce čís. 64 poz. knihy kat. obce Nový Studenec připsanou na základě trhové smlouvy ze dne 16. dubna 1913 a plné moci ze dne 11. listopadu 1912 v ceně 225 Kč
4. Role č. kat. 116/24 zůstaviteli knihovně ve vl. č. 421 pozemkové knihy kat. obce Sobiňov připsané na základě usnesení ze dne 20. prosince 1920 a 10. ledna 1921 č.j. Nc I 1642/19-4-5 a usnesení zemského civilního soudu v Praze ze dne 20. září 1921 č. 9590/21 v kupní ceně 247 Kč.

II. Neknihovní- Movité:

1. Ideální polovice 1 krávy červené straky v ceně 335 Kč
 2. Členský podíl u Spořitelního a záložního spolku pro Sobiňov a okolí /čís. kn. A 32/ 5 Kč
- Celkem jmění za 234 2 Kč

B. Dluhy:

I. Knihovní:

I. Knihovní:

168

Dluhy knihovní žádné nepozůstávají, ty jež dosud na nemovitostech pozůstalostních váznou, váznou indebite.

II. Neknihovní:

1. Polovice dluhu u Spořitelního a záložního spolku pro Sobiňov a okolí dle předložené členské knížky čís. A 32... 400 Kč.
2. Polovice dluhů u Rudolfa Procházky, dělníka na dráze v Sobiňově dle připojeného potvrzení..... 800 Kč.
3. Od Karla Janáčka, tkadlce v Sobiňově vypůjčeno na přilepšenou v nemoci zůstavitelově..... 400 Kč
4. Útraty pohřbu dle připojené kvitance farního úřadu v Sopotech
667 Kč.
5. Pohledávka pozůstalého syna Josefa Janáčka ze zápůjčky poskytnuté otci v roce 1921 na zakoupení pozemku z dlouholetého pachtu a zaplacení prací měřických, celkem 282 Kč.
Celkem dluhů..... 2549 Kč.
Odečtou-li se pozůstalostní dluhy od pozůstalostního jmění, jeví se pozůstalost předluženou obnosem..... 207 Kč.

Odevzdání:

V dova paní Anna Janáčková přejímá veškeré pozůstalostní jmění po Janu Janáčkovi, tkadlci v Sobiňově, dne 19. března 1922 zemřelém, jak v sepsaném inventáři je uvedeno, s břemeny a užitky, ~~z~~ proti čemuž se zavazuje:

Že zaplatí státní a fondové poplatky, které za příčinou úmrtí ~~z~~ zapraviti dlužno, jak příslušným úřadem vyměřeny budou, včetně poplatku realního, jakož i náklady projednací a dále veškeré pozůstalostní dluhy v sepsaném inventáři uvedené.

Tím jest pozůstalost po Janu Janáčkovi skončena a může se na základě odevzdací listiny o této pozůstalosti vydané
1. na polovici domku čp. 27 v Sobiňově se stavební parcelou č.kat. 32 zůstaviteli knihovně připsané ve vl. č. 27 poz. knihy kat. obce Sobiňov.

2. na role č. kat. 248/l ve vl. č. 359 poz. knihy kat. obce Sobiňov zůstaviteli knihovně připsané,
3. na polovaci role č. kat. 290-3 a 290/ 15 zůstaviteli Janu Janáčkovi knihovně ve vložce čís. 64 poz. knihy kat. obce Nový Studenec připsanou,

4. na role č. kat. 116/24 zůstaviteli knihovně ve vl. č. 421 pozemkové knihy kat. obce Sobiňov připsané:

Vložiti právo vlastnické A n n ě J a n á č k o v é.

Okresní soud v Chotěboři, odd. I.,
dne 3. prosince 1923.

Úřední listina pro výmaz v knihách pozemkových /Listina I./

Na základě úředních zjištění, provedených, při úmrtním zápisu po Terezii Valentové, výměnkářce v Sobiňově čp. 27,

zemřelé dne 1. března 1894 se stvrzuje, že lze vložiti výmaz pro zůstavitele podle smlouvy postupní ze dne 19. října 1892 na domku čp. 27 v Sobiňově ve vložce čís. 27 poz. knihy katastru obce Sobiňova

1. pod pol. 9/ polovice pohledávky 50 zl. r. č.

2./ pod pol. 10/ polovice pohledávky 30 zl. r. č.

3./ pod pol. 11/ služebnost bytu a výminku váznoucích.

Okresní soud v Chotěboři odděl. I

dne 28. prosince 1922.

Razítko - podpis

Úřední listina pro výmaz v knihách pozemkových /Listina II./

Na základě úředních zjištění, provedených, při úmrtním zápisu po Josefu Valentovi, býv. tkalcovi v Sobiňově čp. 27,

zemřelém dne 7. června 1903 se stvrzuje, že lze vložiti výmaz pro zůstavitele podle smlouvy postupní z dne 19. října 1892 ve vložce čís. 27 poz. knihy katastr. obce Sobiňova na domku čp. 27 v Sobiňově zjištěné:

1/ pod pol. 9/ polovice pohledávání 50 zl.

2/ pod pol. 10/ polovice pohledávání 30 zl.

3/ pod pol. 11/ služebnosti bytu a výměnku.

Okresní soud v Chotěboři odděl. I

dne 28. prosince 1922.

Razítko - podpis

Na domě čp. 27 v Sobinově zapsaném ve vložce čís. 27 pozemkové knihy kat. obce Sobinov zjištěn jest pro mne níže psaného Karla Janáčka, tkadce v Sobinově čp. 40 podle odevzdací listiny z 29. července 1862 čís. 3281 sub. praes.: 5. listopadu 1892 pod čís. deníku 11556 pod pol. 8 podíl per 16. zl. 35 kr. r. č. = 32 Kč 70 h.

Poněvadž mně byl podíl ten před více lety zaplacen, kvituji já podepsaný Karel Janáček na podíl ten a svoluji, aby na základě této kvitance ve vložce č. 27 pozemkové knihy katastrální obce Sobinova vložen byl výmaz práva zástavního za podíl můj per šestnáct zl. 35 kr. r. č. čili třicetdvě koruny 70/ 100.

Důkazem toho můj vlastnoruční svědky ověřený podpis.

Karel Janáček

V Sobinově , 3. prosince 1922.

Já níže psaný Josef Starý 28 letý tkadlec ze Sobinova č, 24 stvrzují, že podpisující Karel Janáček tkadlec v Sobinově č. 40 je mi osobně znám že v mé přítomnosti tuto kvitanci vlastnoručně podepsal.

V Sobinově dne 3. prosince 1922.

Josef Starý

Já nízepsaný Jindřich Zvolánek 34 letý tkadlec v Sobinově č. 31 stvrzuji že podpisující Karel Janáček tkadlec ze Sobinova č. 40 je mi osobně znám a že v mé přítomnosti tuto kvitanci vlastnoručně podepsal.

V Sobinově dne 3. prosince 1922.

Jindřich Zvolánek.

Pozn. K.J.: V zápisech vidíme, že některý pisatel v listinách piše název obce Sobinov, tak jak se psal ještě v 19. století.

S M L O U V A P O S T U P N í

177

uzavřena dne a roku v datu uvedeného mezi paní Annou Janáčkovou, majitelkou hospodářství v Sobiňově čp. 27, jako postupující se strany jedné, a jejím synem a snachou, pány manžely Josefem a Albínou J a n á č k o v ý m i, při hospodářství tamtéž, jako nastupujícími se strany druhé, zní takto:

I.

Paní Anna J a n á č k o v á postupuje a tato smlouvou již skutečně postoupila a odevzdala svému synu a své snaše, pánu manželům Josefmu a Albíně Janáčkovým do společného vlastnictví stejným dílem, tutíž každému z nich jednou polovicí následující svoje nemovitosti, resp. díly a to:

1. domek čp. 27 v Sobiňově se stp. čkat. 18 a zahradou s pastvinou čkat. 32, zapsaný ve vložce sobiňovské číslo 27 a připsaný jí podle smlouvy postupní ze dne 19. října r. 1892 a odevzdací listiny ze dne 3. prosince r. 1923 čj. A 187/ 22,
2. role čkat. 248/l tamže, zapsané ve vložce sobiňovské číslo 359 podle shora citované odevzdací listiny,
3. role čkat. 116/24 tamže, zapsané ve vložce sobiňovské číslo 421 podle též odevzdací listiny,
4. role čkat. 290/3 a 290/15 u Nového Studence, zapsaná ve vložce novostudenecké číslo 64 podle smlouvy trhové ze dne 16. dubna r. 1913 a shora citované odevz. listiny postupující vlastnický připsané,
5. pozemky čkat. 484-16 pastvina a 490/56 louka u Sobiňova, připsané postupující ve vložce sobiňovské číslo 649 podle usnesení ze dne 2. února r. 1932 čj. 1826/32 podle rozhodnutí o přidělu,
6. jednu ideální polovici /její/ pozemků čkat. 726/10, 726/32 a 726/49 u Sobiňova, připsanou jí podle usnesení z 6. listopadu r. 1922 Nc I 1642/19, ve vložce sobiňovské číslo 539,
7. její ideální polovici louky čkat. 775/12 tamže, zapsané ve vložce sobiňovské číslo 591 podle usnesení z 5. března r. 1926 Nc I 1642/19.
8. jednu ideální čtvrtinu pozemků čkat. 719/6 role, 648/38 a 726/21 luk u Sobiňova zapsaných ve vložce sobiňovské číslo 547 podle usnesení z 6. listopadu 1922 Nc I 1642/19,
a to postupuje zmíněný domek s všeckým jeho zákonným příslušenstvím, zejména se vším, co jest hřeby, hlínou, nebo vápnem připevněno a s půdou trvale spojeno, nikoliv však s hospodářským příslušenstvím, které patří nastupujícím, a nemovitosti ty vůbec se

všemi právy, užitky a břemeny s nimi spojenými, v mezích a hraničích, jak postupující dosud sama jich užívala, neb užívat i držeti oprávněna byla, za ujednanou postupní cenu v obnosu

Kč 7 0 0 0 -

slovy sedm tisíc korun čsl. a níže uvedená práva vyměnková, za kterýchžto podmínek nastupující páni manželé nemovitosti ty s příslušenstvím ve své vlastnictví přijímají.

II.

Na srážku postupní ceny přejímají nastupující páni manželé k osobnímu zaplacení a zúročení i se všemi případně zadrželými úrok dluh neknihovní paní postupující do spořitelního a záložního spolku pro Sobiňov a okolí zapsaného společenstva s neobmezeným ručením ve výši postupní ceny, čímž ze souhlasu obou smluvních stran jest celá postupní cena vyúčtována.

III.

Beze srážky z peněžité postupní ceny a za účelem jejího doplnění vyhraňuje si postupující paní Anna Janáčková pro sebe na postoupených nemovitostech, vyjímaje shora uvedených poz. dílcích zapsaných ve vložkách sobiňovských číslo 539,547 a 591, následující, ihned počínající a do smrti její beze změny a nezkráceně trvající, bezúplatnou služebnost bytu a bezúplatný výměnek:

V postoupeném domku čp. 27 v Sobiňově výhradně úžívání jedné světnice menší ležící vpravo od vchodu do síně, do které jsou hospodáři povinni na svůj náklad na každé přání postupující dáti kamna se sperákem svým vlastním nákladem, dále spoluúžívání půdy prostírající se nad obytným stavením, síně, s právem v této postaviti si zejména i svoji vařenku, - studně, sklepa, tohoto zejména pro ukládání bramborů, mléka a jiných domácích potřeb, - místo ve stodole pro ukládání úrody z pozemků níže výměnkářce k užívání vyhražených, - místo pro palivo na dvoře, právo užívat polovice zahrádky k jihu obrácené pro pěstování zeleniny, a právo volného pobytu na dvorku i zahrádce postoupeného hospodářství.

Rozumí se, že výměnkářce přísluší vždy volný přístup ke všem pro ni vyhražených místnostech a prostorách.

Vyměněnou světnici jsou hospodáři povinni udržovati v řádném stavu a ji zejména i jednou za rok vybílíti a jednou týdně umýti dát. V případě, že by se vyměnkářka ze zmíněného bytu svého vystěhovala, nepříslušela by/jí za tento její byt žádná peněžitá náhrada.

Do vymíněné vyměnkářské světnice jsou hospodáři povinni výměnkářce každoročně dodávati šes metrů měkkého, štěpinového, palivového dříví, ale dříví toto jenom tehdy, nebude-li si vyměnkářka pro svoji vlastní domácí potřebu potřebného paliva bráti ze zásob hospodářových, k čemuž jest dle své volby vlastní oprávněna, a vekterémžto poslednějším případě jsou hospodáři povinni stále po ruce v dostatečném zásobě udržovati přiměřeně upravené palivo, a dále jednu třetinu ovoce všeho druhu ze stromů vysázených na zahradě postoupeného domku.

Vyměnkářka má nárok a přísluší jí dále jménem výměnku výhradně užívání pozemků čkat. 248-l role u Sobiňova zapsané ve vložce sobiňovské číslo 359 a 490/56 louka tamže, zapsané ve vložce sobiňovské číslo 649.

Hospodáři jsou povinni dle přání vyměnkářky včas a dle pravidel v místě obvyklého řádného hospodaření obstarati na pozemcích těch veškeré polní práce, zejména práce spojené s osetím a osázením, obděláním jich i sklizní úrody z nich však jen do Sobiňova a poskytnouti k tomu přiměřený potah s povozem. Daně a ostatní veřejné dávky po čas tohoto užívání platí však sami vlastníci.

Vyměnkářka má nárok podle své vlastní volby však také žádati místo tohoto užívání pozemků, aby jí hospodáři v výměnku povinni poskytovali při společném svém stole v domku čp. 27 v Sobiňově řádnou a jejímu stavu i věku přiměřenou, dostatečnou výživu, začež by jim náhradou příslušelo zase užívání shora uvedených pozemků.

Hospodáři jsou pak v každém případě povinni výměnkářce v její nemoci obsluhu potřebnou poskytnouti, její prádlo v každém případě jí vyprati a vyžehliti dáti, její dříví jí rozrezati a rozštípati dáti a vypraviti jí slušný, v místě obvyklý a jejímu stavu přiměřený pohřeb.

Břemena tuto uvedená přejímají nastupující páni manželé za sebe i své právní nástupce k osobnímu snášení a plnění, dávajíce za ně do zástavy nemovitosti shora uvedené, a zapsané ve vložkách sobiňovských číslo 27, 359, 421 a 649 a novostudenecké číslo 64, svolujíce ke vkladu práva zástavního za břemena ta.

IV.

Vlastnictví, nebezpečí a užívání postoupených nemovitostí přechází na nastupující pány manžely dnešním dnem.

Tíž berou na vědomí veškerá omezení svého práva vlastnického a dispozičního ve příčině nabývaných pozemků zapsaných ve vložce

sobiňovské číslo 649, jak dle zákona přídělového, tak i dle rozhodnutí o něm, kterážto omezení jsou v poz. knize vyznačena, a prohlašujíce, že jest jim znám obsah omezení a závazků těch podrobují se jim i pro svoje osoby.

Daně a ostatní veřejné dávky z těchto nemovitostí jsou nastupující povinni platiti, jak běžné, tak i případně zadrželé.

V.

Nastupující s nabývanými nemovitostmi nepřejímají žádných jiných, kromě shora uvedených knih. břemen a dluhů, apostupující jest proto povinna odevzdati jim nemovitosti ty beze všech dalších dluhů a postarat se svým nákladem o výmaz veškerých závad, které by se snad ještě před svým vkladem této smlouvy na nich vyskytly.

VI.

Veškeré výlohy sepisu a knihovního vkladu této smlouvy, jakož i veškeré poplatky převodní z ní předepsané a připadající, zavazuje se solidárně zaplatiti oba nastupující páni manželé.

K vůli výměře poplatků nemovitostních, uvádějí strany, že paní postupující sama dosud užívala postoupených nemovitostí zemědělství věnovaných a že i nastupující stejně sami jich užívati budou.

VII.

Obě strany vzdávají se práva odporovati platnosti této smlouvy pro zkrácení přes polovici obecné pravé ceny a svolují, aby podle této smlouvy současně vloženy byly:

I. na domek čp. 27 v Sobiňově a pozemky shora blíže vyjmenované a zapsané ve vložkách sobiňovských číslo 27, 359, 421 a 649, novostudenecké číslo 64, jakož i ideální polovici pozemků zapsaných ve vložkách sobiňovských číslo 539 a 591 a jednu ideální čtvrtinu pozemků ve vložce sobiňovské číslo 547 paní postupující Anně Janáčkové vlastnický připsané, - vloženo bylo právo vlastnické pánům manželům Josefу a Albíně J a n á č k o v ý m, každému na polovici, pokud se tkne každému na jednu čtvrtinu a na jednu osminu v poměru celku.

II. na nemovitosti zapsané ve vložkách sobiňovských číslo 27, 359, 421 a 649 a novostudeneckého čísla 64 / současně se doživotní výměnek dle čl. III. sml. této pro paní Annu Janáčkovou,

III. na domek čp. 27 v Sobiňově, - doživotní služebnost bytu dle téhož článku pro tutéž paní Annu Janáčkovou,

IV. na pozemky čkat. 490/56 ve vložce sobiňovské číslo 649 a na role čkat. 248/l ve vložce sobiňovské číslo 359 vložena služebnost práva užívacího dle čl. II. pro tutéž paní Annu Janáčkovou a to doživotní.

V Chotěboři, dne 19. června r. 1934.

Anna Janáčková Albína Janáčková Josef Janáček.

Číslo jednací 4.986. /pozn. K.J. notář chybně napsal Albína, /
že osobně mi známí: paní Albína Janáčková, majitelka
hospodářství v Sobiňově čp. 27 a páni manželé Josef a Albína
Janáčkovi, při hospodářství tamže, podepsali dnes
přede mnou vlastoručně připojenou smlouvu postupní. - V Chotě-
boři dne devatenáctého června roku tisícího devítistého třicátého
čtvrtého.-

Ověření Kč 12.-

kolek Kč 1.-

JUDr. Václav Melmer notář

Razítko

JUDr. Václav Melmer notář

v Chotěboři

Republika Československá

Provedeno usnesením ze dne 27.6. 1934

pod č. d. 1830/34,

Okresní soud v Chotěboři, odd. knihovní

Razítko

Okresní soud v Chotěboři - Šilhánek revident.

Jak žili naši předkové nám mohou jen částečně povědět kroniky a archivní dokumenty, které jsem použil pro zpracování této matriky-kroniky rodu Janáčků. Poněvadž již mnoho o minulých časech jsem zapsal do předešlých kronik, nebudu opakovat události už zapsané. Uvedu jen stručné dějiny v obci Sobiňově ve století 19. a 20, abych navázal na zprávy ze 17. a 18. století, kterými zpestřil fádnost dat našich předků, d.p. P. Josef Mašík.

Poněvadž škola je základ pro každého člověka, uvedeme její dějiny v Sopotech.

Školní kronika založená roku 1844 učitelem Paulusem uvádí, že škola v Sopotech vznikla v době kdy byla zřízena fara, tedy kol roku 1760. Tuto zprávu přejal i c.k. okresní inspektor Zeman, v knize Chotěbořsko- školství, která byla vydaná r. 1910. Musíme tedy tyto zprávy uvést na pravou míru.

Učitel Paulus pravděpodobně neměl možnosti ověřit tyto zprávy. Podle pramenů z archivu panství Polensko- přibyslavského zjištějeme:

Roku 1664 - Studenecký kantor o pouti v Sopotech hrál při bohoslužbách na regal/malé přenosné varhany/ za to obdržel 15 krejcarů.

Roku 1670 - hrál studenecký kantor o pouti na regal za 9 kr. Dosud se nejmíruje kantor sopotský, ale už roku

1692 v záznamech se praví: od udělání kamen v chalupě při kostele 1 zlatý.

Roku 1698 od Blažka z Branžova kupeno 2000 šindelů na pobíjení chalupy Ambrožovy vedle kostela.

Roku 1703 obdržel studenecký kantor odměnu 1 zl 10 kr, že na positiv /malé nepřenosné varhany pevně umístěné/ od kolika let hrál. Tedy ještě Sopoty neměly svého varhaníka, ale už měly stabilní varhany.

Jistější zpráva o škole v Sopotech je z roku 1705.

Dne 16. května dáno sklenáři kruceburskému od udělání nových oken do školy 45 krejcarů. Prvně jmenován je kantor roku 1708. Kantorem v Sopotech byl toho roku A M B R O Ž J E L Í N E K. Viz - rok 1698 chalupa Ambrožova vedle kostela!! A ještě dříve - rok 1692 - pořízení kamen do chalupy při kostele! Šlo jistě o školu.

Roku 1710. Do školy sopotské zhotoveny opět dvě nová okna na účet záduší a spravovány zde kamna.

Roku 1716. Dána okna do staré sopotské školy.

Roku 1717, dne 11. prosince dával kruceburský hrnčíř do n o v é s o p o t s k é š k o l y dvoje nová kamna. Byla tedy nová škola v Sopotech. Uvádí se účet za postavení školy Jakubu Rajspurkrovi a dalším řemeslníkům, kteří se na stavbě zúčastnili.

Podrobnosti účtu - v kronice Ze starých pamětí, K. Janáček, r. 1972.

Byla tedy nová škola v Sopotech, postavena roku 1717 na účet zádušní a měla trvání ještě za zřízení fary, tedy i po r. 1760, v místech dnešní farské zahrady.

Kolem roku 1734 je zaznamenáno: rektor školy sopotské Matěj Dobrovolný měl pronajatou louku zádušní za 20 kr. ročně. Ročního platu měl od záduší 2 zl.

Roku 1740. Kantorovi dáváno té doby ročně 3 zl. Nájemné ze zádušní louky bylo však zvýšeno na 1 zl. ročně.

Roku 1788. Kantor dostával ročně odměny ze zádušního jmění 4 zl., 30 krejcarů.

Dále můžeme vyučování dětí v Sopotech sledovat podle záznamu Pauvluse, který jmenuje některé učitele. Kolem roku vyučoval František Staněk, jeho nástupcem se stal Josef Lanzar, po něm Vojtěch Paulus, zakladatel školní kroniky. Pak už jsou učitelé zachyceni až do konce století 19. a pak následují v druhé školní kronice až do dnešní doby.

Tak jak jsme prošli stručnými dějinami školy podle záznamů, můžeme sledovat i střídání kněží v Sopotech, zase podle pamětních knih. Dříve však si přečteme několik záznamů z kronik školních, kde jsou i události jiné, týkající se obce Sobíňov a politického dění.

Když učitel Vojtěch Paulus počal psát školní kroniku, tedy v roce
1844,

zapsal taky děti schopné do školy, ze Sobiňova, Nové Vsi, Markvar-
tic, Bílku, Malochýna, Křivého, Branšova. Bylo jich celkem 169.
Roku 1870 uvádí dětí:

Ze Sopot	24	
Sobiňova	54	
Nové Vsi	53	
Markvartic	0	/Chodily do ev.šk. v Sobiňově,
Bílku	59	
Malochýna, Křivého	6	
Branšova	8	
Nového Ranska	20	
Celkem	224	dětí

Ve školním roce 1892 -3 bylo školou povinných dětí:

Sopoty	29	
Sobiňov	72 + 1 do Chrudimi + 10 evang., soukr. + 2 pro vady ducha nebo	
	těla	
Nová Ves 81	13 evang. soukr. + 4	"
Markvartice 5	6	"
Branšov 11		
Malochýn 3 + 1 do Chotěboře		
Bílek 56 + 2	13	"
Nové Ransko 37	1	"
Celkem 294 + 4 jinou školu + 43 evangelíků soukr. + 7 vady ducha a		
	těla	

Roku 1894 -5 bylo dětí 286.

Roku 1896 -7 bylo dětí 283, 135 chlapců, 148 děvčat.

Jak přibývalo obyvatelv obci Sobiňově, tak přibývalo i žáků do
Sopotské a Sobiňovské školy. Zapisovatelé učitelé uvádějí i stav
dětí na konci školního roku. Ten byl někdy větší, jindy menší,
podle toho kolik dětí bylo propuštěno při dosažení 14 let, kdy
byly propouštěny během roku. I hodně žáků odcházelo odstěhováním,
zvláště děti podruhů, pracujících u větších rolníků.

Uvádím zde zajímavé statě o kantorech, dobrodinečných školy, o rychtářích a představených obce Sobiňovské, revoluci roku 1848, Prusko-rakouské válce r. 1866 a dalších událostech.

Abychom si více přiblížili zašlé časy, v kterých žili naši předci zanechal jsem starý sloh a pravopis. Pisatelé kronik, jak učitelé, tak kněží si s pravopisem někdy i s úhledností mnoho starostí nedělali. Jména stejných osob jsou psána jednou, např. Hofman, podruhé Hochman, Starý, Starej, Počický, Pořický, Janáček, Janeček, Janczek atd. Názvy osad Soboty, Sopoty, Sobota, Soběnov, Sobinev.

Prve nežli řádně zkoušení učitelové zde usazeni byli, vyučoval prý N. Dobrovolný, který pouze krejčím, nikoli učitelem cvičen byl. Nejprvnější učitel byl František T A U L. Kdy by ustanoven a potvrzen byl, to se neví, snad ten samý čas, jak se počala škola r. 1760. Tento učitel skrze celých 12 roků auřad zastával měl a pak v roku 1772 do Losenice k přesazení přešel.

Po Františkovi T A U L O V I nastoupil za školního učitele František V A N Ě K, který skrze svou neunavenou pilnosť v literárním umění a zběhlost v hudbě /jak se o něm v předešlých spisech vypravuje/ pochvaly zaslaužil. Ten samý skrze celých 30 roků v učitelství byti měl, napotom pak ponevádž sluch ztratil, ke škole neschopen jsouce, za kostelníka vyvolen byl, a v té povinnosti skrze 4 roky k starosti své živobytí podporoval, zemřel v Pánu v roku 1802, dne 18. dubna.

Nastupitel Františka V A N Ě K A jmenoval se František KYSELO, který v roku 1798 od Jeho Exelence Františka, knížete z Dietrichsteina potvrzení na školu /Decret/ obdržel, on v SOBOTĚ celých 14 roků trávil. Když pak skrze své přičinění a šetrnost sobě nějaké hospodářství zavedl poedstaupil v roku 1812 samochtíc a dobrovolně od školy.

Jeho nástupce slaul Jakob STANĚK, který od té samé Milostivé Vrchnosti, jako předešlý v nadřečeném roku 1812 potvrzení na školu obdržel. Tento slaužil skrze 8 roků při škole, a napotom dne 16.ho března 1820 roků v Pánu zemřel.

Po jeho smrti obdržel J O S E F L U N Z A R /jeho nástupce/ od nařečené Milostivé Vrchnosti na způsob předešlých dne 6. května 1820 roku dekret neb stvrzení na Sobotskou školu, kdežto již 25 roků jak při chrámu Páně, tak též při škole službu zastává, poněvádž ale skrze churavost a jeho stáří sobě ulehčení hledaje, usmyslil sobě, jeho školní službu v roku 1843 V o j t ě c h o v i PAULUSOVU postaupiti, že ale Milostivá Vrchnost jeho žádost ztvrditi neráčila, žádal v roku 1844 o provizora, na kteraužto žádost Veleslavna Konstistoř vejš jmenovaného Voj. Pauluse toho samého roku od 3. ho října za zástupce nadřečené školy ustanoviti a potvrditi ráčila.

/Pozdejší zápis V. Pauluse/

Vojtěch PAULUS roku 1847 od Milostivé Vrchnosti 1. března prezentaci a 7. července t.r. od Vel. Kons. dekret obdržel.

Strana kroniky 12.

Tento rok 1847 postoupil Josef LUNZAR lekální školu sobotskau Vojtěchu Paulusovi, který jak výš zaznamenáno od Vele-slavné Komistore za zástupce již od 3 ho října 1844 číslo 5637 této školy ustanoven byl. Pročež nadřečený Vojt. Paulus od Milostivé Vrchnosti, Jeho exelenci Františka, knížete z Dietrichšteinu 1 ho března 1847 roku Presentaci, na to od Vele-slavné Biskupské Konsistore dne 7ho července t.r. stvrzení neb decret obdržel a za učitele zdejší školy přijat byl.

Jeho narození jest 18 ho srpna 1818 roku ve vsi Strkově, na panství nasevreckém v chrudimském kraji, atestován v roku 1837, slauží tedy při škole, skrze 9 let 9 měsíců, totiž v Hostímě v znojemském kraji 1 rok na Včelákově 4 roky a v Sobotech 4 roky a 9 měsíců.

Kniha- Chotěbořsko- školství, str. 186: ... Jos. Lunzar, kteříž churav a stár dostal za provisora Vojtěcha Pauluse, zetě svého, jenž kontraktem se zavázal tehána do smrti živiti i určitou roční náhradou peněžní jej podporovati. Tak také činil po 18 let až do r. 1865, kdy Lunzar zemřel. Za Pauluse rezšířena škola o druhou a třetí třídu....

Strana kroniky 11. Rok 1847.

Skrze oznámení sobotského auřadu dne 9 ho června b. m. byl pan Josef J A N Á Č E K saused a faktor díla bavlněného z Nové Vsí nr. 21 za světského školního dehlížetele prohlášen, on však byl již 25. května 1847 od Slavného Krajského Auřadu přijat a potvrzen.

Strana kroniky 16. Rok 1847.

Dne 3 ho listopadu darováha počestná obec Sebinovská s přičiněním pana Václava J A N Á Č K A rychtáře Sebinovského, nové dveře ku školní světnici a dvě židličky neb seale.

Strana kroniky 17- 18. Rok 1848.

V roce nadřečeném se mnohé změny v Rakouském císařství staly, z nichžto některé zde v krátkosti uvádím.

Dne 13. března t.r. byla od J.M.C. Ferdinanda I. povolena svoboda tisku a národní garda. Na to 17. dubna byla v Praze veliká různice skrze židy. Dne 17. května ujel císař Pán z Vídni do Tyrol, 19. t.m. přijel do Innsbruku čili Inomosti. Pak 21. byly ve Vídni vydané nové peníze- jednotky a dvojky papírové.

Dne 2 června byl Slovanský sjezd v Praze otevřen a 3 t.m. byla slovanská mše sv. na svatováclavském trhu držena.

Dne 11 a 12 t.j. o svatodušních svátcích bylo v Praze veliké po bouření, ta že mnoho krve prolití se stalo, neboť mnoho lidí, jak civilních tak také i vojáků o život přišlo. Na to dne 15 byla pak Praha za oblézenou prohlášena, dána pod zákony vojenské a všecka zbraň od civ. lidu se musela složiti.

V našem kraji, v tu dobu byla po vesnicích rozšířována písemná zpráva tohoto znění: Dne 14. června 1848.

"Rozmílí sousedé a bratři!

Přišla rozhodná doba, kde jest naše vlast ve velkém nebezpečenství, beztcho již jest Vám známo, jak jenerál Vindisgréc v naší milené Praze hospodaří, pročež padne-li Praha, padneme všichni a budeme většími etreky, než jsme byli, pročež se musíme chepit všichni zbraně, kdo jakou má, třebas to cep byl, a přispět Pražanům ku pomoci. K tomuto cíli jest vyjednáno, bude-li zle /neb jsou z Chrudimi v Praze vyslanci, ti se mají v noci vrátit/, bude-li zle, zapálejí se v noci dnes po kopcích ohně, pročež budte opatrni a dejte vědět hned do druhých vesnic a sami též nějaký ohň přichystajte."

Tuto zprávu přinesl dne 14. června 1848 večer panský kanecelářský Binder z Krucemburku, kde toho dne byl za úředním posláním. /Viz Kronika Přibyslavská- Dr. Půža, Přibyslav/

Více o událostech revolučního roku 1848 v kronice Ze starých pamětí, 2. díl, Karel Janáček, rok 1979.

Rok 1848, kdy se ženil náš předek František Janáček s Terezií Lunzarovou, byl velmi bohatý na politické události. Ve školní kronice- jak jsme četli- je popsal učitel Paulus. Ten byl švagrem Františka Janáčka, měl za manželku druhou dceru Lunzaru.

Dne 13. března t.r. byla od J.M.C. Ferdinanda I. povolena svoboda tisku a národní garda. Na to 17. dubna byla v Praze veliká různice skrze židy. Dne 17. května ujel císař Pán z Vídně do Tyrol, 19. t.m. přijel do Insbruku čili Inomosti. Pak 21. byly ve Vídni vydané nové peníze- jednotky a dvojky papírové.

Dne 2 června byl Slovanský sjezd v Praze otevřen a 3 t.m. byla slovanská mše sv. na svatováclavském trhu držena.

Dne 11 a 12 t.j. o svatodušních svátcích bylo v Praze veliké poboužení, ta že mnoho krve prolití se stalo, neboť mnoho lidí, jak civilních tak také i vojáků o život přišlo. Na to dne 15 byla pak Praha za obleženou prohlášena, dána pod zákony vojenské a všecka zbraň od civ. lidu se musela složiti.

V našem kraji, v tu dobu byla po vesnicích rozšířována písemná zpráva tohoto znění: Dne 14. června 1848.

"Rozmilí sousedé a bratři!

Přišla rozhodná doba, kde jest naše vlast ve velkém nebezpečenství, beztoho již jest Vám známo, jak jenerál Vindišgréc v naší milené Praze hospodaří, pročež padne-li Praha, padneme všichni a budeme většími otroky, než jsme byli, pročež se musíme chopit všichni zbraně, kdo jakou má, třebas to cep byl, a přispět Pražanům ku pomoci. K tomuto cíli jest vyjednáno, bude-li zle /neb jsou z Chrudimi v Praze vyslanci, ti se mají v noci vrátit/, bude-li zle, zapálejí se v noci dnes po kopcích ohně, pročež budete opatrni a dejte vědět hned do druhých vesnic a sami též nějaký oheň přichystejte."

Tuto zprávu přinesl dne 14. června 1848 večer panský kancléřský Binder z Krucemburku, kde toho dne byl za úředním posláním. /Viz Kronika Přibyslavská- Dr. Půža, Přibyslav/

Více o událostech revolučního roku 1848 v kronice Ze starých pamětí, 2. díl, Karel Janáček, rok 1979.

Rok 1848, kdy se ženil náš předek František Janáček s Terezíí Lunzarovou, byl velmi bohatý na politické události. Ve školní kronice- jak jsme četli- je popsá učitel Paulus. Ten byl švagrem Františka Janáčka, měl za manželku druhou dceru Lunzaru.

Strana kroniky 19.

Dne 6. prosince t. r. oddělily se evangelického vyznání děti, od Sobotské lokální školy a poněvadž žádnou školu pro učení se, neměly, tedy se počaly vyučovati v S o b i n o v ě, v jedné chalupě pod číslem 31, u Karla Zvolánka, ku kterému cvičení sobě zvolily jakéhosi Jos. Nešpora.

Zdaliž toto právo k oddelení se potvrzení od vyšších auřadů mají, a jeli nadjmenovaný J. Nešpor za skutečného učitele zkoušen, o tom zdejší učitel posaváde povědomost od svého představeného auřadu nedostal.

/Poznámka: V čp. 31, tohoto času bydlí Karel a Marie Janáčkovi/.

V tomto roku z nedostatku drobných peněz byly jednotky na čtvrtky řezané.

Rok 1849. Od tohoto roku uč. Paulus počal psát latinkou, dosud psal švabachem.

Dle Guber. Dekr. od 21 června číslo 23780 jest smyšlená evangelická škola v Sobinově odmrštěna.

Dne prvního července byly nové papírové dvougrošáky a desetníky vydány, neboť skrze nedostatek drobných peněz se jednotky nejen na čtvrtky, nýbrž i na půlčtvrtky stříhati musely.

Rok 1850.

Dne 15 ledna toho roku nastal politický Slavný cís. král. Podkrajský úřad okresu Chotěbořského, ku kterému zdejší okršlek, odpadnouvše od bývalého panství Polenského též přivtělen byl.

Dne 27. května b.r. začaly soudní úřady v Slav. cís. kr. Podkrajství okresu Chotěbořského.

Dne 1. prosince t.r. byl od početné obce Sobinovské, s přičiněním p. představeného J a n a S t a r ý h o, ze Sobinova číslo 8, darován pro zdejší školu nový křížek, neboť posud ještě žádný takový v této škole se nevynacházel, a protož učitel o něj žádal. Že ustavičně nedostatek drobných neb měděných i také stříbrných peněz se rozmáhal, byly i dvougrošáky a desetníky papírové na půlky řezati povolené.

Že v obci ustavičné nepořádky se rozmáhaly, tedy byl místo
Jana Starýho ze Sobinova
Josef Hochman ze Sopot
za p. představeného ustanoven.

V nadřečeném roce byli evangelíci ze zdejšího hřbitova vyloučeni a protož soubě nový evangelický hřbitov vzdělali a sice na kopci u sv. Kříže vedle cesty jdoucí k Sobinovu, na kterémž byl nejprvnější pochován + Fr. Havlíček ze Sopot čís. 4., kterého rodina jeho vydati nechtěla, poněvadž si žádala, by byl na katolickém hřbitově pochován, a tudy byl tento pohřeb s rozbrojem až po slunci západu konán.

Rok 1853.

Skrze přičinění p. Václava Janáčka, obecního představeného z Sobinova, jenž po + J o s. Hofmannovi nastoupil, učinil se z dobročinného příspěvku obce Sobinovské od 1 října t.r. základ knihovny pro školu Sobotskou s časopisem pod názvem: "Zlaté klasy", ku vzdělání a zábavě mládeže.

Rok 1854.

Dne 1 července 1854 započal vyučovati J. Nešpor evangelické dítky, ačkoliv ještě všecky výminky vyplněné nebyly
v Sobinově u Františka Janáčka
v čís. 13.

/Poznámka: na straně 21. sop. šk. kroniky je německy psané roz-
hodnutí ve věci existence evangelické školy v Sobínově./

Rok 1858.

Byla postavena kaplička na Bílku.

Rok 1859.

22. května 1859 odpoledne bylo držané slavné procesí do Bílku a tam se světila kaplička a obraz Bl. Panny Marie v ní.

ROK 1859.

V tomto roce panovaly strašlivé války s Francouzi a Sardin-ském, které se mezi nejkrvavější bitvy našeho století počítati mohou, a sice:

Dne 24. června u Solferina v Itálii byla ta největší bitva kdežto všech bojujících mužů 320.000 bylo, a sice:

Rakouského vojska 140.000, Francouzi 120.000, Sardinu 60.000. a ztráta rakouské armády obnáší: 4 jeneráli, z nichž 3 opět úřad svůj zastávati mohou, 630 důstojníků, 19311 mužů, 891 umírání. Francouzi a Sardinové ztratili 8 jenerálů, z nichž 6 zemřelo na rány, 936 důstojníků, 17305 mužů. -----

V bitvě u Slavkova: dne 2. prosince 1805 mělo 70000 Rusů a 13.000 Rakuš. z jedné, 70000 Francouzů z druhé strany podíl. Ztráta Rusů byla: padlých a raněných 21. 000, našich 5800, Francouzů 10.000. -----

v bitvě u Asperu dne 21.-22. května 1809 bojovalo 75.000 Rakušanů proti 60.000 Francouzů. Ztráta našich byla 20.000, nepřítel měl 13.000 mrtvých a 30.000 raněných mužů. -----

V bitvě u Vangramu 5. a 6. července 1809 vojsko naše počítalo 137.000, nepřítel 170.000 mužů. Ztráta našich byla 20.000, Franc. 22.000 mužů. -----

Nejkrvavější boj byl u řeky Moskvy dne 7. září 1812, stálo tam 130.000 Rusů proti 134.000 Francouzů. Ztráta Rusů 58.000, Franc. 50.000 mužů. -----

V pověstné bitvě národů u Lipska 16. 17. 18. října 1813 stálo 330.000 spojenců proti 260.000 Francouzů. Ztráta spojenců 48.000, Francouzi 45.000.-----

Porážka Napoleona u Waterloo 18. června 1815, bylo tam proti 100.000 spojenců 70.000 Francouzů, tito měli ztrátu 25.400, spojenci 31.000.---

Dne 16. července 1859 byla konečná smíruva míru v Curichu podepsána.

Rok 1861.

190.

Dne 25. ledna odpoledne bylo volení nového představenstva, zvolil se za představeného opět

Václav Janáček ze Sobinova, který již před tím byl, pak 2 radní a 4 vyborové.

Rok 1864.

Dne 20. srpna odpoledne bylo voleno nové představenstvo v obci Sobiňovské a zvolen za představeného

p. Václav Janáček ze Sobiňova č. 6 a 3 rádní.

Rok 1865.

Dne 18. května t. r. odpoledne o třech hodinách zesnul v Pánu p. Josef Lunzar učitel na odpočinku při zdejší škole, na to dne 21. května t.r. odpoledne slavně pochřben byl.

Rok 1865.

Jelikož v Sopotech u hřbitova stojící dřevěný kříž věkem sešlý byl, tedy se nový kamenný s vyzlaceným litým tělem od dobrodinců zdejší kolatury pořídil a dne

28. června postavil, načež 29. t.m. na sv. Petra a Pavla odpoledne slavně posvěcen byl.

Rok 1866.

Prusko - rakouská válka.

Strana 44, šk. kronika Sopot.

V měsíci červenci b. roku nastaly nám smutné a nepokojné časy. Pruské vojsko vtrhlo do Čech, dne 3. t.m. stala se velká bitva mezi Královým Hradcem a Josefovem. Jelikož naše vojsko nejvíce do Holomouce, Brna a do Vídně odtáhlo, šli Prusani pořád do Čech dále, tak že již 1/3 Čech od západu k východu zaujali.

Na to tisíce vozů našich, napotom Pruských skrz Sobinov táhlo, na kterých pokrm pro lid vojenský jakož i píce pro dobytek naložen byl.. Dne 8. t.m. na den navštívení blahoslavené Panny Marie právě o požehnání přijelo několik Pruských vojáků do Sopot, na to drzhý den dne 9. ráno již jich byly plné Sopota a všecky okolní vesnice, a brali kdeko co k jídlu a pití měli. Prušané táhli pořád dále, tak že celé Čechy, Moravu, Rakousy zaujali a prošli až do Uher se dostali.

V měsíci srpnu t.r. táhli Prušané zase nazpátek, tu jsme jich měli plné vesnice asi 14 dní. Na to následovala nemoc morová rána, tak že mnoho lidí mřelo, každý dostal bolení a v několika hodinách byl v Pánu. Pruské vojsko do posl. srpna t.r. v našich zemích hospodařilo.

 /Poznámky: Více v kronice K. Janáčka, Ze starých pamětí, díl 2., strana 138 - 159./

----- Cholera - těžká střevní nakažlivá nemoc, vyskytující se epidemicky. Infekce nastává cestou zažívací, a to především vodou a potravinami. Úmrtnost je 40- 70 %. Ve středověku bývaly epidemie cholerou i u nás katastrofální. Poslední velká cholerová epidemie prošla Evropou roku 1831, pak byla přivlečena vojsky v roce 1866.

----- V dnešní době proti choleře lze úspěšně očkovat aléčit antibiotiky./

Učitel Vojtěch Paulus, ve školní kronice počet zemřelých na cholera v obci Sobíňově nezapsal. Zápis jsem nenašel ani ve farní kronice. Ústní podání uvádí 14 úmrtí v dolní části obce-Nové Vsi. Sobíňovu se prý cholera vyhnula.

Více se dovídáme ze zápisů v kronikách v Krucemburku, Chotěboři, Vojnově Městci a Vilémova.

Pisatel ve farní kronice Vojnův Městec uvedl počet obětí epidemie : 65 lidí odrostlých a na 40 dítěk ve Vojnově Městci, 21 v Radostíně. Ve Škrdlovičích a Karlově toho nebylo.

Prohlédl jsem úmrtní lístky, z roku 1866 ve farním vojnoměsteckém archivu. S divným pocitem jsem četl na zežloutlých lístečích jména dospělých a dětí, jejich věk a uváděnou příčinu smrti.- cholera, křeče, průjem. Nejsmutnějším dojmem působily jména osob jedné rodiny a dodatečné zápisy sirotků, kteří ztratily oba rodiče. Mezi více jak stovkou jmen jsem našel i jméno katolického kněze P. Františka Opatřila a jméno jeho hospodyně. Uvádím obsah úmrtních lístků:

Úmrtní cedule 122.

Veledůstojný pan děkan pán František Opatřil narozený v Hrochu Tynici obydlí Vojnoměstci čís.l, starý 74 let
pád poslední nemoci cholera. ~~Dne~~ zemřítí dne 26. září
v 8 hodin ráno, den a hodina pohřbu 28. tm.

Vojnoměstci dne 26. září 1866.

Josef Skřivan /podpis/

Úmrtní cedule 152.

Františka Opatřil, svobodná, narozená v Nížkově, okr. Přibyslavský, obydlí Vojnoměstci čís. 1.

Náboženství katolického, stará 31 rok, pád poslední nemoci nažaludkový křeče.

Den zemřítí dne 3. října v 8 hodin večér.

Den a hodina pohřbu 5. t.m.

Vojnoměstci dne 4. října 1866.

Josef Skřivan /podpis/

194.

Rok 1867.

V tomto roce byl vydán zákon o doplňování vojska, v kterém ani učitelský stav od vojny osvobozen nebyl, pročež bylo mnoho podučitelů k asentu povoláno a někteří také odvedeni.

Jelikož zdejší pan farář Josef Tyll do Měsce za pana faráře ustanoven byl, kamž se také dne 24. dubna t.r. odstěhoval. Tedy byl sem zase velebný pán Fr. Knob jakožto administrátor dosazen a 25. t.m. přistěhován. -----

/Poznámky: P. Josef Tyll nastoupil ve Vojnově Městci za zemřelého faráře Františka Opatřila, který zemřel i se svou hospodyní při epidemii cholery r. 1866. P. Opatřil působil v Sopotech v letech 1835 - 1854.

Kněze, kteří v Sopotech působili od zřízení fary, od roku 1761 až r. 1952 uvádím v kronice O Sobíňově, 1. díl, r. 1959./

Rok 1869.

V tomto roce zřídil se ve zdejší obci potravní spolek pod názvem "Svorné bratrstvo".

Na zdar tohoto spolku byla při začítí jeho, totiž na den Sv. Václava sloužena ve zdejším chrámu Páně mše svatá s Ambrožiánským zpěvem Tě Boha chválíme.

Rok 1870.

Sčítání lidu v obci Sobíňově.

Sobíňov	575	obyvatel
Nová Ves	561	"
Sopaty	210	"
Markvartice	51	"
Celkem	1397	obyvatel

R O K 1871.

195

Letošního roku byla vystavena železná dráha, která se počala stavět v předešlém roce v dubnu, vedena od Pardubic okolo Sopot k Chotěboři, Německému Brodu až k Vídni.

R O K 1873.

Dne 28. srpna bylo volené nové představenstvo v obci sobinovské a zvolen za představeného

H y n e k P e ř i n a z e S o p o t č p. 14.

R O K 1874.

Byl učitel Vojtěch P a u l u s jmenován řídícím učitelem.

R O K 1876.

Pro zdejší obec se zvolilo nové představenstvo kteréžto předsedou se stal

F r a n t i š e k D y m á č e k, rolník ze
S o b i n o v a č. 1.

R O K 1878.

Dne 28. května tr. daroval p. Josef J a n á č e k, správce v L i t n i za Prahou / bývalý hodný žák sopotské školy, syn + p. Josefa J a n á č k a faktora z N o v é V s i č. 21/ zdejší škole přírodopisné pomůcky totiž:

100 druhů nerostů ve 4 škatulích

100 druhů hmyzu všech čeledí a

150 druhů sušených rostlin.

Bože ráčiž odplatit jemu tento dobrý skutek!

R O K 1881.

Dne 26. března t. r. zesnula v Pánu učitelská vdova M a r i e L u n z a r o v á, pozůstalá po + Josefovovi Lunzarovi, učiteli školy Sopotské. /Lunzarová přežila svého muže o 16 let./

Podzimek letošního roku byl velmi nepříznivý, skrze deštivé počasí. Však nejen podzimek, ale i jarní čas nebyl příjemný, každý má v paměti, jak jsme měli od 7 až do 18 června t.r. neboť stálým deštěm a chladným počasím, bylo málo stupnů nad bodem mrazu, a v hornatých krajinách sněžilo. Tím pohynulo mnoho mladých nežnějších ptáčat. Nejvíce utrpěly naše vlaštovky, které žíví se jen hmyzem létajícím, kterého za příčinou velikého chladna jen pramálo toho hmyzu ve vzduchu poletovalo, a tak tito neúnavní letouni nenalezli dostatek potravy, aby nahrazovati mohli stále ubývající sobě síly, a krom toho nemajíce dosti tepla, mnozí z těchto ptáčků úplně vysílili azkřehli, a tak přemnoho jich zahynulo. Lašťovky byly tak slabé, že je lidé rukou chytali, stáje a příbytky jim otvírali, aby poskytovali příhodného jim útulku. Též je tu a tam krmili muchami a podobným hmyzem, ale ptáci tito nejsouce tomuto způsobu života zvyklí, hymuli předce krátce potom. Nejlépe bylo těmto ptáčkům pomoženo, když se za každého deštivého dne v zahradách, vzláště odpůldne, stromy zatřáslo, což mělo ten následek, že na sta hmyzů, pod chránícími listy vesopod ukrytého nuceno bylo své místo opustiti a tu se vyskytlo hned hejno hladových vlaštovek, které bystrým okem poletující hmyz pozorovaly, aby se nasytily, a tím se zachránily.

R O K 1 8 8 2.

Z knihy "Chotěbořsko- školství", strana 187:
 Z vynikajících žáků školy sopotské sluší jmenovati! Karla Nöttige ze Sopot, potomního biskupa brněnského, Jos. Klimše z N. Vsí, bývalého poslance na zem. sněmu a purkmistra města Chrudimě a j.

Katolické noviny- Karel Nöttig /1871- 1882-/ biskup Bohosloví studoval a na kněze byl vysvěcen v Brně, byl vikářem a správcem dómské fary, rektor semináře, kanovník a vrchní inspektor škol v diecézi, arcijáhen jihlavský a znojemský. Dlouholetý vychovatel kněžstva, nevystupoval na veřejnost politicky a mohl být považován za uklidňujícího činitele v národnostních sporech. Zavedl pastorační konference, v obranném boji proti liberalismu zdůrazňoval úlohu tisku, čímž přibývalo členů Dědictví sv. Cyrila a Metoděje. Nöttig se postaral o zdokonalení bohovědného studia zavedením přednášek z katechetiky, pedagogiky, kř. filozofie a církevního umění.

Pro zdejší obec bylo voleno nové představenívo a místní školní rada, předsedou této rady jest zvolen

F r a n t i š e k D y m á č e k , rolník
ze S o b i n o v a čís. 1.

R O K 1 8 8 3 . Veliká povodeň na Doubravce.

V měsíci červnu t.r. a sice dne 18. 19. 20. trval ustavičný déšť, takže se 21. a 22. velmi rozvodnilo na zdejší řece Doubravce, jakážto povodeň ani skoro v paměti není. Celé okolí Sopot poskytoval hrozný pohled, rybníky byly naplněné, takže přetýkaly přes hráze a zaplavily luka a pole, veliké škody způsobily.

V Bíleckém rybníku přibylo 21. tolik vody, že hráz podemlela a také k večeru ji strhala. Voda vrazila do domků oknama, kamna, stavby tkalcovské a podlahy porouchala, také jeden domek a stodolu podvrátila a most u silnice strhala. Nářek a bědování všude se ozývalo. Tato povodeň šla okolo celé Doubravice, místem mlýny porouchala, zaplavila velikou část úrody luční a polní až k Starému Kolínu. Škody jsou značné, tráva je podkalena, že nebude k potřebě.

R O K 1 8 8 6 .

Dne 16. ledna t. r. bylo voleno pro zdejší obec představenstvo, za předaedu byl zvolen

F r a n t i š e k D y m á č e k , rolník
ze S o b i n o v a čís. 1.

Už pět roků uplynulo od založení Spolku dobrovolných hasičů v Sobíňově. Spolek byl založen r. 1881, po velkém požáru 7 chalup r. 1880.

V měsíci září t.r. daroval pan Josef Janáček státkář v Nové Vsi u Sobinova čís. 21 - bývalý hodný žák zdejší školy - pro školu Sopotskou značný počet obrázků ku stereoskopu jakožto pomůcku děje= a zeměpisnou.

Zaplat Pán Bůh za tento dárek!

R o k u 1 8 8 7

odešel farář Antonín Janáček, ze Sopot do Pohledu.
Místo něho přišel P. Václav Havlík.

R o k u 1 8 8 8

na straně kroniky školní 98 je poslední zápis učitele Vojtěcha Pauluse, který vyučoval v Sopotech od roku 1844 až do konce školního roku 1888.

15. října 1888 byl Vojtěch Paulus raněn mrtvici.

Počátkem prosince t.r. byl dán pro nemoc do pense, ale už za 14 dní, 16. prosince 1888 umírá.

Působil v Sopotech 46 let.

Za jeho působení se vystřídala řada učitelů.

Nový definitivní učitel Petr Hron na straně 99 zapsal:
Pohřeb odbýván za hojného účastenství obyvatelstva a asi 30 učitelů ze zdejšího okresu, dne 19. prosince 1888.

22. prosince 1888 byl jmenován okr. škol. ředou zat. řídícím učitelem v Sopotech Petr Hron.

Ale už roku 1889 nastupuje na zdejší školu za řídícího učitele Jan Vosáhlo,
narodený 30. listopadu 1860 v Milevsku.

R O K 1 8 9 0 .

V školním roce 1890 - 91 z nařízení c.k.okr. lékaře bylo vyučování od 24. listopadu 1890 zastaveno. Mezi dítkami rozšířily se spála, záškrta, neštovice, boule. Některé dítky také zemřely. Vyučovati se počalo až 12. ledna 1891.

R O K 1 8 9 5 .

Řídící učitel V o s á h l e vyměnil si učitelské místo v Sopotech,
s ř. uč. Bohumilem Weissrem z Čachotína.

B. W e i s s e r se narodil 5. dubna 1855 v Jičíně.

R O K 1 8 9 5 byl starostou v S o b í n o v ě
J o s e f J a n á č e k,
rolník a hostinský.

R O K 1 8 9 7 .

V měsíci březnu darovala žákovské knihovně školy zdejší slečna
L i d m i l a J a n á č k o v á, dcera statkáře a člena zdejší
místní rady školní p. Jos. Janáčka z Nové Vsi, 50 svazečků
čtení poučného a zábavného. Z knih těch vřaděno do knihovny
žákovské 42 svazků, 8 pak svazků pro závadný obsah do knihovny
té se nehodících vráceno panu Janáčkovi.

Ž I V N O S T E N S K Á Č I N N O S T

Vybráno z Okresních úředních listů c.k. okres. hejtmanství
v Chotěboři. Ročník 1902 - č. 10, str. 48.

Živnostenské oprávnění

V měsíci říjnu 1902 byly vystaveny tyto živnostenské listy:
T o m á š i S t a r é m u v S o b í n o v ě čp. 13,
na obchod dle § 18 ž. ř.

Okresní úř. list hejtmanství v Chotěboři -

Ročník 1902, č. 2, str. 56.

V měsíci listopadu 1902 byly vystaveny živnostenské listy:
J o h a n c e Š t a s t n í k o v é ve S l a v ě t í n ě
čp. 40, na prodej bavlněného pletiva na trzích a poutích.

xvii

Okresní úř. list hejtmanství v Chotěboři

Ročník 1903, čís. 6., str. 30.

Živnostenské oprávnění:

J o s e f u N o v o t n é m u k u provozování hudby v
S o b í ř o v ě čp. 32.

Ročník 1903, čís. 12, str. 60 -

F r a n t i š k u Z v o l á n k o v i , v S o b í ř o v ě čp. 38,
E m i l u J a n á č k o v i na tkalcovské faktorství, v S o -
b í ř o v ě čp. 54.

Ročník 1903, čís. 4, str. 19 -

A n t o n í n u S l a n a ř o v i , v N o v é V s i u S o b í -
ň o v a čp. 20 na tkalcovské faktorství.

Ročník 1904, čís. 3, str. 68 -

v měsíci březnu byly vymazány tyto živnosti:

M a x H e n d l M a r g u l i u s , ruční tkalcovství v So -
potech.

Ročník 1904, čís. 5, str. 26 -

v měsíci květnu živnostenské oprávnění:

B e n a r d u H a r t m a n o v i na tkalcovství v S o p o t e c h .

Vymazány: v měsíci květnu Václav Vepřovský z Nové Vsi čp. 37.

Ročník 1904, čís. 8, str. 41-

Živnostenské oprávnění vymazáno:

V měsíci srpna- A n t o n í n u S l a n a ř , tkalcovské faktor -
ství v N o v é V s i u S o b í ř o v a čp. 20.

Ročník 1905, čís. 10, str. 53 -

živnostenské oprávnění v měsíci říjnu -

T o b i á š i S t a r é m u ml. na živnost tkalcovskou
v S o b í ř o v ě čp. 13.

Ročník 1905, čís. 2, str. 10 -

28. února 1905 v Sopotech. Z dětské hry divadelní "Cizinci
o štědrém večeru" vytěžilo se 52 K. 80 h., kteréhož obnosu se
použije na výpravu výletu žactva před prázdninami.

251

ROK 1906 - v únoru - oprávnění živnosti:
Janu Zýchovi na faktorství tkalcovské v Nové
Vsí čp. 2, u Sobíňova.

V měsíci dubnu 1906 - vymazáno:

Tobiáš Starý ml., obchod dle § 38 ž.ř. a faktor-
ství tkalcovské v Sobíňově čp. 13.

V měsíci květnu 1906 vystaven živnostenský list:

Josefu Starému na obchod dle § 38 ž.ř. a na živ-
nost tkalcovskou v Sobíňově čp. 13.

V měsíci říjnu 1906 vymazáni:

Josef Novotný, hudebnictví v Sobíňově čp. 32,
Jan Starý, obchod máslem, vejci, ovocem a prodej chleba
v Sobíňově čp. 18.

V měsíci lednu 1907 vymazán:

Josef Starý, tkalcovství v Sobíňově čp. 10.

V měsíci únoru 1907 vystaven živnostenský list:

Emilu Bednářovi na tkalcovské faktorství v
Sobíňově čp. 50.

V měsíci srpnu 1907 vystaven živnostenský list:

Tobiáši Starému na obchod v Sobíňově čp. 7.

V měsíci srpnu 1907 vystaven živnostenský list:

Jaroslavu Kozlovi na tkalcovské faktorství
v Sopotech čp. 19.

Vymazán: Emil Janáček, tkalcovské faktorství
v Sobíňově čp. 54.

V měsíci červenci 1908 vystaven živnostenský list:

Josefu Dvořákoví na obchod ovocem a zeleninou
a pivem v uzavřených lahvích v Nové Vsí čp. 64 u Sobíňova.

V měsíci srpnu 1908 vystaven živnostenský list:

Hubertu Gúhlovi na živnost zelenářskou s prodejem
piva, sedovky limonády v uzavřených lahvích v Nové Vsí čp. 32.

19. srpna 1903 okolo 8. hodiny večerní přihnala se směrem od Německého Brodu do zdejší krajiny za hrozného hřmění a silné vichřice černá zlověstná mrečna, jež vychrlivše všude кудy táhla, ohromné speusty velikých krup a kusů ledu, zpustošila polní úrodu ve velmi mnohých obecích celého jihozápadu českého tak, že spoust podobných není, ani mezi lidmi starými pamětníků. Také zdejší obec utrpěla škod velikých zejména rolnici jiných pramenů zdrojů nemající. Ve zdejší Školní budově vytlučeno na straně jižní a západní 56 tabulek okenních, také v ostatních budovách zdejší obce rozbito několik set oken. Bylo bohužel, přede žněmi, obili na pelich přimláceno k zemi a vymláceno tak že lidé sklidili pouze nedozrálou, rozechanou slámu. Podobně se tak stalo i s ostatními polními plochinami. Nať bramborová roztlučena a vichřicí odnešena. Množství stromů v lesích a podél silnic vyvráceno nebo zpřeráženo. Ty co zbyly zůstaly větví a listí zbaňeny někde částečně, jinde úplně. Tak zkládány nejkrásnější naděje rolníků na úrodu, které se zvláště letos ukazovala slibnou. Hospodářům zadluženějším bude krupobití neodvratnou zkázou.

SČÍTÁNÍ LIDU 31. prosince 1910.

Markvarvice	74	obyvatel
Nová Ves	439	"
Sobíňov	457	"
Sopoty	155	"
Dehromedy	1125	obyvatelů

19. srpna 1903 okolo 8. hodiny večerní přihnala se směrem od Německého Brodu do zdejší krajiny za hrozného hrůžení a silné vichřice černá zlověstná mračna, jež vychrlivše všude kudy tálala, ohromné spousty velikých krup a kusů ledu, zpustošila polní úrodu ve velmi mnohých obcích celého jihovýchodu českého tak, že spoust podobných není, ani mezi lidmi starými pamětníků. Také zdejší obec utrpěla škod velikých zejména rolníci jiných pramenů zdrojů nemající. Ve zdejší školní budově vytlučeno na straně jižní a západní 56 tabulek okenních, také v ostatních budovách zdejší obce rozbite několik set oken. Bylo bohužel, přede žněmi, obili na polích přimláceno k zemi a vymláceno tak že lidé sklidili pouze nedozrálou, rozcuchanou slámu. Podobně se tak stalo i s ostatními polními plodinami. Nať bramborová roztlučena a vichřicí odnešena. Množství stromů v lesích a podél silnic vyvráceno nebo zpřeráženo. Ty co zbyly zůstaly větví a listí zbarveny někde částečně, jinde úplně. Tak zkláštnán nejkrásnější naděje rolníků na úrodu, která se zvláště letos ukazovala slibnou. Hospodářům zadluženějším bude krupobití neodvratnou zkázou.

SČÍTÁNÍ LIDU 31. prosince 1910.

Markvartice	74	obyvatel
Nová Ves	439	"
Sobíňov	457	"
Sopoty	155	"
dohromady	1125	obyvatelů

OPIS pamětní listiny nalezené při opravě domku čp. 105, majitele KARLA Slámy, v SOPOTECH.

Originál psaný úhledným písmem, inkoustem, 26. dubna 1911, v majetku Karla Slámy, Sopoty. Listina má 3 listy, popsáno 6 stran.

Strojopis 2X - Karel Sláma Sopoty

1X - vložena do sopotské farní kroniky

5X - v matrice rodu Janáčků.

Opis 22. března 1981.

PAMĚTNÍ LISTINA

Tento domek čp. 5 byl původně postaven roku 1748 při stavbě kostela zdejšího farního, od zedníků pracujících při stavbě kostela jako provisorní obydlí pro stavebního mistra ŠTUKU.

Domek tento byl prvním zděným domkem v Sopotech a od roku 1748 vystřídalo se v něm více rodin Dvořákůvých, dále Karel Uchytila od roku 1900 jest majitelkou pan Cecilie Zvolánková, porodní babička v Sopotech společně se svým bratrem panem Remiginem Zvolánkem ve Vídni.

V dubnu roku 1911 nechala paní Cecilie Zvolánková, porodní babička v Sopotech tento domek obnoviti a tuto jihozápadní světnice zřídit.

Při této stavbě pracovali:

zedník Václav Štefáček ze Střízova, zedník Antonín Konfršt ze Sobiňova, zedník František Kavka ze Střízova, nádeník Václav Mach ze Sopot, tesař František Šustr starší ze Střízova, tesař František Šustr mladší ze Střízova, nádeník František Ficek /hrobař/ ze Sopot a Františka Ondráčková z Nové Vsi.

V Sopotech toho času byl farní kostel pod patronátem Eduardiny kněžny KHEVENHULLEROVÉ a hraběnky FESTETICZOVÉ, farářem: důstojný pán P. ANTONÍN MÁK, dále trojtřídní obecná škola na které byl řídícím učitelem pan VÁCLAV KUBÁT, třídním učitelem pan RUDOLF KROFT, třídní učitelkou slečna BOŽKA KUBÁTOVÁ. Dále byl v Sopotech poštovní a telegrafní úřad pošta od roku 1902, telegraf od roku 1907, nová poštovní budova od roku 1904.

První paní poštmistrovou byla od roku 1902, slečna LUDMILA JANÁČKOVÁ.

Mimo to byla zde zastávka severozápadní dráhy na které službu konal staniční dozorce VÁCLAV MAŠEK. Zastávka zřízena byla roku 1900, dráha vystavěna roku 1871.

Poznámky K.J.: Dr. Gustav Janáček v kronice Z dějin obce Sobiňova

uvádí na straně 78 - první vlak od Havl. Brodu do Pardubic jel 10. května 1871.

Zřízení zastávky v Sobiňově r. 1896, zřízení poštovního úřadu 1906.

Dr.G. Janáček uvádí špatné datum zřízení pošt. úřadu. V Okresním úředním listě hejtmanství v Chotěboři, ročník 1902, č. 8 se píše: Dnem 1. září 1902 nabyl působnosti nově zřízený poštovní úřad v Sepotech.....

Průmysl a obchod byl zastoupen dvěma továrníky a sice pan BERNARD HARTMANN a pan JAN NĚMEC, dále velkoobchodník, pan BERNARD ONDRÁČEK, dále 2 hostince : JAN ONDRÁČEK, zároveň pekařství, FR. MACEK, zároveň řeznictví.

Drahotní poměry:

1 kg hovězího masa	K. 1,52
1 kg vepřového masa	1,92
1 kg černého chleba	- 20
1 kg bílého chleba	- 26
1 litr piva	- 26
1 litr mléka	- 16
1 kg másla	2,40
1 kg sádla	2,24
1 q brambor	9, -
1 q ovsa	20, -
1q ječmene	18, -
1q žita	18, -
1 q jetelového semínka	240, -
1 kg mouky pšeničné	- 42
1 kg cukru	- 84
1 kg kávy	3,70

Při této přestavbě platilo se zedníkům a tesařům denně 3,70 K a nádeníkům od 1, 60 do 2,40 K denně.

- čp. 14. Guidon Peřina, tkadlec
15. školní budova
16. farní budova
17. prázdné místo, bývalá škola
18. František Ficek, hrobař
19. Marwan, továrník Hlinsko
20. Josef Ondráček, tkadlec
číslo 21 není psáno
22. Jan Hochmon, tkadlec
23. Jan Ondráček, hostinský
24. Bernard Hartmann, továrník
25. -

Psáno v Sopotech, dne 26. dubna roku 1911.

Popisy:

Cecilie Zvolánková, porodní babička od roku 1889
Terezie Ondráčková ind. učitelka od roku 1878
Jan Zvolánek
Josefa Tonarová, vdova po účetním
Zdenička Tonarová, vnučka
Jan Tonar, účetní
Růža Tonarová
František Kafka, zedník ze Střížova
Antonín Konfršt, zedník ze Sobiňova
Václav Štefáček, zedník ze Střížova
Václav Mach, nádeník ze Sopot
František Ficek, hrobař v Sopotech
František Šustr
František Šustr - otec se synem, oba tesaři ze Střížova.

R O K 1 9 1 2 .

Školní kronika II. strana 109.

Škola v Sopotech stojí po více než sto let. Sloužila různým účelům než upravena byla na budovu mládež vychovávající a vyučovající. Byla svým časem školou i hospodou zároveň - nahore se učilo - dole se tančilo a obchodovalo. Žijí ještě pamětníci, kteří rádi vypravují o dobách zašlých, o veselých hodech ve staré budově, o obžínkách a podobných veselostech, které se odbyvaly ve zdech naší školy. Nikdy ovšem není zapomenuto také vypravování o válce 66 leté, kdy husar i s koněm vjel do sálu, při čemž zajímavou je pozorovati účast starých vysloužilců na vypravování.

R O K 1 9 1 4 .

V tomto roce, na svátek svaté Anny, 26. července vypukla 1. světová válka. Za 4 roky jejího trvání zahynulo v ní 40 mužů ze Sobíňova. Školní kronika jen málo uvádí o událostech války.

V archivu však chovám desítky dopisů, lístků polní pošty, které posílali vojáci domů z fronty. Z jejich obsahu by vznikla celá kniha. Korespondence se zachovala po četaři Aloisu Janáčkovi, Karlu Janáčkovi, ze Sobíňova, Františku Janáčkovi, z Krucemburku, Rudolfu Starém ze Sobíňova, Josefu Pokorném ze Sobíňova. Po otci mám jen tři lístky polní pošty / feldpostkartky/. Ty jsou pro mne nejcennější. Třeba i jednou zpracuji tuto obsáhlou korespondenci.

Některé vzpomínky vojáků mám zapsány v předcházejících kronikách. V této matrice- kronice rodu budeme sledovat události podle školní kroniky zapsané řídícím učitelem K A R L E M K U B Á T E M .

R O K 1 9 1 4 .

Dary pro vojíny v poli a v nemocnicích.

Na zdejší škole pletly dívky hned od počátku školního roku z vlny, jíž samy z domu přinášely neb od slečny z I. třídy do stávaly, nátepničky. 16.11. 1914 odvedli jsme jich "Dobrovolnému pomocnému výboru válečnému v Praze II- 56 páru.

Ind. učitelka sl. Gemrichová přiložila k tomu také několik páru nátepniček, jež sama zhotovila.

Byl také poslán balík cupaniny, vycupovaný z kusů plátěných látek.

25. února 1915 poslala škola sběrně v Pardubicích 650 páru papírových podešvů. Pro nemocné vojíny v infekční nemocnici v Písku 4 kg prádla - dar pí. Marie Kubátové.

Rok 1915.

Sbírka kovů a mědi, mosaze, cínu, olova, niklu, bronzu atd. vynesla 12, 51 kg potřebných kovů.

Rok 1915.

Po mši svaté 15. VII. 1915 sešli se žáci v I. třídě, v jejíž průčelí mezi ozdobnými draperiemi a bujným zelením, byl zavěšen obraz Jeho Veličenstva. Správce školy promluvil k žákům o posledních rekovených činech a vítězstvích statečné naší armády, hlavně pak o znovudobytí hlavního města Haliče, Lvova a vyslovil důvěru v konečné vítězství našich chrabrych vojsk. Celá řeč správce školy vyzněla v ujištění o neochvějně věrnosti dítek i učitelstva k Jeho Veličenstvu a Nejjasnějšímu panujícímu rodu. Slavnost ukončena provoláním "Slávy" Jeho Veličenstvu a zapěním rakouské národní hymny. Přítomni byli mimo žactvo všichni členové učitelského sboru a místní farář pan P. Antonín Mák.

Tentýž správce školy sopotské, řídící učitel Karel Kubát po 28. říjnu 1918:

Mohutné nadšení zavládlo v celém českém národě, po dlouhých letech těžkých útisků a soustavného příkoří zasvitl mu velký den svobody. Samostatnost českého národa vstává v mocném rozmachu k novému a bohdá i lepšímu životu.

Rok 1915. Heslo - Zlato za železo.

Mnohé rodiny chovají v krabicích poškozené neužívané šperky / zlaté a stříbrné náramky, brože, prsteny, přívěsky, řetízky aj./ Věci tyto nemají pro ně již ceny, avšak válečné akci poslouží. Dárci šperků v ceně aspoň 5 K dostane se náhradou za drahý kov železného prstenu s nápisem : ZLATO ZA ŽELEZO 1914 R.S.K. /rakouský stříbrný kříž/ Méně cenné dary mohou se doplniti penězi papírovými, stříbrnými i niklovými.

297.

Věnování učitelstva žactvu o prázdninách. /Str. kr. 151/
Za deštivého počasí vypravováno dětem o vítězném postupu našich
vojsk, různé příhody ze života našeho císaře Pána, zpívány ra-
kouská a národní hynma i jiné známé písni. Děti vypravovaly co
jim píší jejich tatíčkové a bratři z dálne ciziny, z nemocnice,
ze zajetí, přinášely pohlednice z různých končin světa, prohlí-
želi jsme si je všichni, hovořili o nich, přidávali k nim různé
poznámky, potřebné vysvětlivky.

Rok 1916 - 17

Šetření palivem

Nedostatek uhlí a dříví, paliva a svítiva měl za následek stou-
pnutí cen. 1 g uhlí až 15 korun, 1 m³ dříví tvrdého štěpinové-
ho 18 - 22 K. Měkké 16 - 20 K.

Pro rok 1916 - 17 zaveden od 15. dubna do 17. září letní čas.

Posunuty hodiny o hodinu dříve.

Hroby nesměly býti na Dušičky osvětlovány svíčkami a olejovými
světly.

Nejvíce paliva a svítiva se ušetřilo v hostincích, některé se
úplně uzavřely. V Sobiňově Macek, Ondráček, Ehrman, Bednář/Stary/.
Litr piva 1 K 60 h.- 1 K 80 h, jinde i více. Ani víno nebylo,
když tu a tam měli stála čtvrtka 1,40 K - 2,00 K. Pily se proto:
sodová voda, limonády 50 - 60 h, ovocné stříky ap.

Pociťován nedostatek mýdla, sody, kostka mýdla dříve za 8 h, nyní
3 K., a nebylo vůbec k dostání.

Po obcích rekvisice měd. a mosazných předmětů, kotlů prádelních,
měděné pláště kamínků z koupelen, mosazné hmoždíře, svícny, nádo-
bí kuchyňské, kování dveří a hlavně kostelní zvony.

Z našeho kostelíka zmizely 2 kovoví hlasatelé starých zbožných
předmětů.

Rekvisice obilí, dobytka.

Hovězí maso placeno 6,60 K , telecí 7 K, mléko 1 litr 50- 40 h,
1 kg hovězího salámu 8 K, 1 kg másla 12- 26 K.

1 kg pšeničné mouky "pod rukou" platili lidé v Břevnici, v mlý-
nech u Skutče a Luže 7 - 8 K, za 1 kg žitné mouky 5 K.

278

Brambory 20 - 25 K za 1 q.

Vykrádání zásilek pro vojáky na frontu, na poštách, drahách.

Kuřivo- málo, náhražka.

Kuřáci kouří seno, březové, jahodové, ostružinové, ořechové listí, podběl, mařinku vonnou, komonici lékařskou a j.

Učitelstvu školního okresu chotěbořskému po převratu - 6. listopadu 1919 napsal inspektor JOSEF ZEMAN:

Ze sutin rakousko-uherské říše vyvstal svobodný českoslovanský národ. O čemž jsme jen snili, stalo se skutkem. Jsme zbabeni jha, jež nesnesitelně tížilo každého Čecha. S trpkostí vzpomínáme nedávné minulosti, když srdce naše bila láskou k deputané vlasti a k nositelům násilí. K tomu nutila nás vláda a musel se ji poddat učitel i okresní školní rada. A vedlo se úřadu školnímu hůře než učitelstvu. Rdeši jsme se a spravedlnost dějin nám odpustí, neboť zpívajíce "Zachovej nám" modlili jsme se v duchu za svou pravou, jedinou vlast českou. Jaký obrat. Učitel i okresní školní rada jsou zbeveni těchto pout, s radostí a opravdovostí oddají se výchově mládeže pro lepší budoucnost národa.

V čistém vzduchu nemají již místa čítánky, které nás ponižovaly, ani písň, které zatlačovaly krásné písň národní, ani osnovy jež vedly k vrcholným poznatkům Vídně a Habsburků.

Osnovy si připravíme k budoucímu roku školnímu. Zákony a nařízení staré jsou dosud v platnosti, ale budou ovivány duchem svobody, lásky a kázně národní. Jásavou radost nad vítězstvím spravedlnosti oslavte s mládeží, pokud se tak již nestalo. Nestačí však jeden slavnostní den, v němž srdce zahoří, ale je potřebí rozum dětí osvěcovati systematickými výklady o významu převratu, o pojmu svobody, demokracie, o povinnostech svobodných občanů, o lize míru, o lásce k pravdě a k vlasti, ke bližnímu, jak je projevovali lidé čestní za války.

Otevřete zase žákovské knihovny, čtěte s dětmi miláčka Jiráska, čtěte s dětmi Bezruče, Machara, Dyka, kteří byli žalářováni, mluvte k dětem o osudech a silné vůli Kramářově, Rašínově, Klofáčově, vypravujte jim vroucně o stařičkém Mararykovi, jehož vreucí lásku k pravdě a svobodě přenášela ho přes nebezpečí oceánu, aby svůj národ přivedl ze tmy k hvězdám. Legionáři ho zvou tatičkem, my řadíme ho k Husovi a ke Komenskému. Vzbuďte v dětech vděčnou ústu k českým legiím, k novodobým Husitům. Učte podrobněji znát ušlapané Slovensko, jehož sveráznost bude omlazovacím zdrojem. Je tolik výchovných námětů a tolik naděje, že nová škola vychová nové lidi. Buďte však sami nejprve vzorem.

Prokažte lásku k národu úsilovnou prací ve škole vzděláním se, mravným, bezúhodným životem, ušlechtilostí a bratrství v jednání bez sobectví, nenávisti a zásti.

Rádky tyto byly příčinou mnohých prudkých útoků novinářských i jiných na pana inspektora, takže se zdálo, že již pan inspektor jim podlehne a náš okres opustí, když tu, v posledním takřka okamžiku nastal obrat. Rozvaděné strany, vlastně útočník a napadený si podaly ruce.

R O K 1 9 1 9 .

Sbírka zlata a stříbra

Na kovový poklad našeho státu vybralo se v Soběnově r. 1919 :

134	kusy	stříbrných mincí ve váze	822 gramů
70	"	zlatých mincí ve váze	90 1/2 "
104	"	stříbrných věcí ve váze	1525 "
C e l k e m			2437 1/2 gramů

Od 13. ledna 1919 byla v Československu zavedena osmihodinová pracovní doba.

Školní kronika Sopoty.

O S L A V A 1. M Á J E

Roku 1889 první květen prohlášen za svátek třídně organisovaného proletariátu: dílny a závody stanuly a dělnické masy vycházelny na ulice měst, aby manifestovaly za své sociální požadavky.

1. květen roku 1919 prohlášen za svátek národní. Oslavovali jej všichni čeští lidé bez ohledu na to, jakou složkou lidské práce byli osudem pověřeni, tedy nejen český dělník, ale i český zaměstnavatel, český úředník, český vzdělanec, český rolník - český učitel.

Volební agitace ve školách /Okresní úřední list 1919, č. 4-6./

Učitelé a učitelky mají plná občanská práva a výkon těchto práv se jim zabezpečuje. Mimo školu mají právě tak, jako ostatní státní občané právo svobodně pronášeti své mínění. Avšak učební síně nutno ušetřiti jakékoli agitace. Škola je místem, kde se schází žactvo rodičů všech politických stran, a to buď vždy respektováno.

Docházka školní

Hrozná válka zanechala hrozné následky. Mravy mládeže se uvolnily, smysl pro povinnost mizí, docházka školní poklesla až na pováženou. Je v zájmu dětí a v zájmu celého národa obrátit pozornost k mládeži, aby z ní vyrostli občané ušlechtilí, pracovití, a svou vlast milující. Běda národu, vyroste-li mládež drsná a nevzdělaná.

Rok 1919.

Okresní školní rada 18. června 1919 vyslovila politování nad tím, že československá strana lidová užila před volbami do obcí letáků, jimiž se podryvala důvěra ke škole, v nichž bylo tvrzeno, že škola zakazuje dětem modlitby, vysmívá se náboženským pozdravům a trhá ze srdeční dětských kořeny náboženského cítění, že škola vychovává pokolení, které bude plnit káznice, věznice a bude zkázou státu. Okresní školní rada protestuje proti obsahu letáků a je přesvědčena, že učitelstvo vede děti ke snášenlivosti, k mravnosti a neuráží náboženské city.

R O K - 1 9 1 9 - 1 9 2 0

Ministr školství a osvěty přikázal okr. šk. inspektora Josefa

207.

Zemana v Chotěboři službou ministerstvu školství a národní osvěty od 1. listopadu 1919. Na jeho místo byl povolán Rudolf Sečka ředitel měšťanské školy v Kumzáku u Jindřichova Hradce. Službu nastoupil 1. května 1920.

OBECNÍ VOLBY 15. ČERVNA 1919.

Dne 15. června 1919 vykonány 1919 vykonány volby do obecních zastupitelstev v celé republice československé dle nového volebního řádu z 31. ledna 1919, č. 75 sb. z. a n. a instrukcí min. vnitra k řádu volebnímu v obcích z 25. února 1919, č. 6377 - přímým, rovným a tajným hlasováním.

V Sobiňově zúčastnily se voleb 4 politické strany: agrárni, klérikální, sociálně-demokratická a národní. Sociálně demokratická strana docílila 11 mandátů - Josef Dvořák Nová Ves č. 64., Josef Janáček Sobiňov č. 45., V. Lézák Nová Ves č. 1., Josef Hošek Sobiňov č. 49., František Holubář Sopoty č. 2., Eduard Jeníček Sobiňov č. 58., Josef Pekorný Nová Ves č. 53., Karel Starý Sobiňov č. 55., Josef Málek Nová Ves č. 42., Jaroslav Starý Sobiňov č. 51., Aloisie Valentová Nová Ves č. 26.

Klerikální - 4 mandáty - František Čermák Sobiňov č. 5., Josef Henzl Nová Ves č. 19., Václav Janáček Sopoty č. 4, Julie Gühllová Nová Ves č. 32.

Agrární - 2 Josef Kostkan Markvartice č. 1
 Jan Starý Sobiňov č. 8.

Národní 1 Karel Kubát řídící učitel v Sopotech.

Starostou zvolen jednohlasně 10. června 1919

JOSEF DVORÁK domkář z NOVÉ VSI č. 64.

OBECNÍ VOLBY 16. září 1923.

V Sobiňově byli zvoleni:

Za stranu rep. čes. venkova	2
za lidovou	4
za komunistickou	5
za socil. demokratickou	7

Celkem 18 členů, kteří 30. září složili slib do rukou pisatele /učitele Tillmana/

Starostou byl zvolen JAN STARÝ, rolník ze Sobíňova č. 8, ale po měsíci resignoval ze zdravotních důvodů a zvolen JOSEF JANÁČEK, domkář ze Sobíňova č. 45, otec dvou synů- učitelů.

SČÍTÁNÍ LIDU 16. ÚNORA 1921.

V obci S O BÍŇOVĚ celkem 1055 obyvatel:

V SOPOTECH	144
V SOBÍŇOVĚ	442
V NOVÉ VSI	424
V MARKVARTICÍCH	43

K německé národnosti se přiznali 3.

POMNÍK PADLÝCH VOJÍNŮ v I. světové válce.

1922 - 23.

V této době připravována pietní slavnost odhalení pomníku padlým vojínům naší obce. Již ve válce pamatováno různými sbírkami na pomník zásluhou pana faráře A.B. Máka a p. ř. u. K. Kubáta. Letos celkem sebráno..... Kčs / suma však nezapsána/ a tu pan obecní starosta J. Dvořák svolal komité, jehož členem byl i pisatel těchto řádků /uč. Tillmann/. Určeno místo nad zastávkou v sobíňovském kopci, nalámán kámen na Hlavátkách, vyjednána cena za pomník a za 40 jmen na něm u kameníka.

Škola i učitelský sbor zúčastnil se přípravných prací se školními dětmi různým způsobem, úprava cest, návse, kolem pomníku, pomoc zedníkům, zpěvy, deklamace, průvod atd.

Slavnost začala dne 23. září divadlem "Žena legionářova" již sehrála Dělnická Tělocvičná Jednota / v roce 1920 založená/ V neděli 24.9. dopoledne průvod školních dětí k pomníku, přivítání hostí obecním starostou, slavnostní řeč....

Při dojemné řeči pana Jaroslava Starého ze Sobíňova odhalen byl pomník padlých vojínů postavený nákladem 8775 Kč. Školní děti střídavě s řečmi zpívaly a deklamovaly. Dojemným

203.

způsobem uctěna byla zvláště památka na italském bojišti padlého učitele Antonína Růžičky.

Odpoledne předán pomník po průvodu péči obce a koncertem před školou slavnost ukončena.

ROK 1922 . Strana Školní kroniky 258.

Antonín Křivský žák II. třídy zaslhuje zvláštní zmínky: rodiče chudobní s 8 dětmi žijí v pažderně, z hladu žebral a kradl, toulal se po okolí a dostal se - přestíraje sirotupěšky do Prahy, odkud ho strážník 27. 12. 1922 přivezl. Tehdy správce školy vyjednával se spolkem "Okresní péče o mládež" v Chotěboři o umístění hocha v nějaké polepšovně. Letos - 1923 - se s ním stal obrat k lepšímu zejména, když si ho p. řídící vzal k posluze. Ale od 1. ledna 1924 přece jen hoch byl odvezen do vychovatelny v Králíkách, odkud doufejme - vrátí se napraven.

ROK 1923 - 24 .

Občas zakrouží nad naší obcí aeroplán, který řídí bývalý žák naší školy B E D Ř I C H S T A R Ý, nyní velitel leteckého vojenského oddílu. Je vyučený zahradník, dostal se do Francie, kde vstoupil do legií. Jsa zraněn, požádal v nemocnici tehdejšího důstojníka M.R. Štefánika, aby ho přijal mezi letce. S vysokým leteckým vyznamenáním - zvítězil několikrát nad německými letadly - působí v naší armádě.

VOLBY

ROK 1925.

Dne 15. listopadu 1925 konány volby do senátu a do Národního shromáždění. Ze Sobíňova volilo do senátu 495 voličů:

Sociální demokraté	123
Komunisté	108
Republikánská strana	56
národní socialisté	40
lidovci	120
živnostenská strana	28
národní demokraté	13
zbytek různé	

257

Tedy nejsilnější strany v obci: soc. demokraté, komunisté, lidovci /přes 100 voličů/.

Do Národního shromáždění 546 voličů:

Sociální demokraté	134
živnost.	30
Komunisté	129
Národní demokraté	12
čsl. sociální	45
republ.	62
lidovci	131
zbytek různé	

O B E C N Í V O L B Y 1 9 2 7 .

16. října 1927 konány v Sobíňově volby do obecního zastupitelstva. Voličů bylo 572. Podáno 5 kandidátních listin.

Z odevzdaných 563 hlasů obdržely:

Československá strana národně socialistická	47 hlasů - 2 mandáty
Komunistická strana	118 hlasů - 4 mandáty
Lidová strana	148 hlasů - 5 mandátů
Sociálně demokratická strana	165 hlasů - 5 mandátů
Spojené strany agrární, živnostenská a národně demokratická	86 hlasů - 2 mandáty

Starostou zvolen opět J. Janáček, tkadlec v Sobíňově.

V O L B Y do Národního shromáždění a do senátu - 19. května 1925.

V Sobíňově zapsáno 643 voličů.

	Národní shromáždění - do senátu
Republikánská strana zemědělská	63 hlasů 52 hl.
Sociální demokraté	81 " 72 "
Národní sociálové	92 " 93 "
Komunisté	135 " 119 "
Lidovci	89 " 85 "
Živnostenská	82 " 67 "
Fašistická / to je k podivu! /	12 " 12 "

Národní sjednocení /dr. Kramář/	51	41
Neplatných hlasů	7	1

Do senátu bylo oprávněných voličů
 566 - 284 mužů a 282 žen volilo
 264 " 278 "

26. května 1935 volby do zemských a okresních zastupitelstev.		
Voličů bylo 580 / 292 mužů 288 žen/ z devzdaných hlasů obdržely:		
Do zemského zastupitelství -	do okresního zastupitelstva	
Republ. str. zeměd.	62	59
Soc. dem.	80	79
Nár. soc.	97	100
Komunist.	122	123
Živnost.	74	73
Fašistická	9	10
Nár. sjednocení /Dr.Kramář/ 40		40
Nepla. hlasů	2	8

Hospodaření našich předků

Před rokem 1900 bylo v našem kraji hospodaření tzv. trojpolní. Leželo-li pole úhorem a nepohnojilo se, selo se po úhoru žito úhrové, pak se nasázely do řežniště brambory nebo jiná okpanina, posléze oves, do něhož sívali červený jetel. Po sklizni jetele pole se nechalo opět úhorem, nebo se pohnojilo a zasela se pšenice. A to se mluvilo o čtyřpolním hospodářství, neboť teprve po pšenici přišlo žito, pak brambory, zelí nebo řípá, někdy len a konečně oves, jenž takto přišel do čtvrtého setí, s kterým se opět zaselo jetelové semínko. Někde se selo na podzim žito po úhoru, jenž byl vypasen a v srpnu radlem řídce a mělkou zorán, pak zavláčen a pohnojen. Zaselo se na počátku září. Po žitě seli oves, pak brambory. Měly-li se tyto sázet po ovse nebo po jarním žitě, hospodáři zorávali pole na podzim šikmo na smyk a na jaře je uvláčili a pohnojili. Po žitě i po bramborech seli len. Někdy hleděli při osevu spíše jen k jakosti půdy, jen len ~~že~~ nesel nikdy brzy po sobě a nikdy po zelí a po řepě. Pole se na podzim podorelo pluhem a na jaře uvláčelo, zaselo, zavláčelo. Při vláčení seděli hospodáři na koních. Vláčilo se na líchy neb stezky /záhony/. Při větším poli měli u vláčení 3 neb 4 kosy najednou, aby nemuseli obracet, nýbrž jen zahýbat. Tu se vláčelo šikmo přes pole od jedné meze pole k druhé mezi s ní bezprostředně sousedící, od této ^kmezí, jež byla naproti prvé a když pole mělo tvar obdélníka nebo čtverce, konečně k čtvrté mezi a od této zase k prvé mezi a tak dále. Každý nedovedl takto vláčit. Bylo k tomu zapotřebí značné obratnosti. Na sousedově pozemku se ne-smělo obracet, nýbrž musela se udělat ouvrať na svém. Ten kus okraje, jenž nemohli zorat, okopávali motykami. Když však bylo po žních a byla strniska a nedělala se sousedovi škoda, mohl druhý soused otočit s potahem i na cizím pozemku. Majitel svolil k tomu z dobré vůle.

Na katastru Sobíňova, na místech bývalých rybníků, zvláště na místech zvaných Hampejz, kde byla půda mokrá, se zorávalo až do 30. let t. st. do záhonů. Záhony se zorávaly do středu tak, aby uprostřed byly vyšší a ke krajům se svažovaly do struh, které se ponechávaly po obou stranách záhonů, aby se do nich voda vstahovala.

V dnešní době /r- 1981/ nenajdeme u nás pamětníka úhorového hospodaření. Jen v kronikách a starých spisech se můžeme dovědět o tomto hospodaření. V archivu Janáčkovu rodu se zachovala tištěná zpráva z roku 1840 -"Zlatá abeceda, aneb věrný raditel a vůdce, jak hospodě čím dále rozumnějším, lepším, mohotějším a, šťastnějším býti může"!

§ 6.

Jak se připravuje role k ozimu neb setí na zimu, co jest souditi o úhoru.

Zimní osení neb ozim seje se do čistého úhoru, aneb následuje po jeteli, po směsce, hrachu, vice, bramborách, po řepce atd. Čistým úhorem, několikerým voráním a vláčením v roce, připravuje se role k setí ozimu, a že k čištění polí od trávy a k zaurodnění povětřím nejlepším prostředkem jest, nemůžeme ve zvláštních případnostech jim užitečnosti upírat. I tu musí předce také rozumně se jednat, abyhom bez potřeby práce a času nemářili.

§ 7.

Jak se může úhoru k zahubení trávy a k mrvení zeleninou užívat.

Ouhorem nejlépe se může role z trávy očistiti. Jeli pole nečisté kořenami mnoholetých rostlin, ku př. pejřavkou, vorejme jen mělko, pak čím dále hloub, a vláčejme teprv vždy před každým novým voráním, aby role, co jen možno, dlouho nezvláčena byla. Toto musí se však pokaždé jen v suchém povětrí dít.

V této a v jiných případnostech jest prospěšno, na příč vorati, a sice plenitem, jímž kořeny nejlépe na vrch tahati se mohou. Kořeny se dávají na hromadu, spálí se, a popel se roztrousí. Jestli tu tráva na semeno, ku př. koukol, brány ať chodí hned za pluhem, aby tím semeno se přivedlo k zrůstu. Když na to vorati se bude, zaorají se, shnijí, a rozmnoží potravu bylin v zemi. Totč nám ukazuje, že auhoru ještě mnohem více k zaurodnění a naplnění ještě potravními částkami užívati můžeme, když do něho takových rostlin nasejeme, kteréž potravu z povětrí více než ze země berou.....

§ 8.

Jak se mají záhony zakládati.

Role vorají se někde v ouzké, někde v širší záhony, kteréž v rovinách nejlépe od polední strany k půlnoci se zakládají, proto že takto všecky slunečního tepla stejně požívají.

V polích na stráních musíme však se řídit podle polohy, a brázdy nesmějí nikdy dolů po stráni se mělati, nýbrž na příč neb kosmo, siceby dešťová a sněhová voda přiliš mnoho země spláchla.

Zcela ouzké záhony schvaluji se jen na mokré půdě, v méně mokrých krajích, a vůbec na všech rolich, musí voda rozhoramí nálezitými se odváděti. Těžká půda vorává se obyčejně v méně široké záhony, mělká půda, a která nemá spodek vodu držící, buď se voře u velmi široké záhony, aneb mísidlem zcela bez záhonů.

----- V čem vězí hlavní překážka lepšího hospodaření?

Hlavní překážka lepšího hospodaření vězí v mínění v tom vůbec, že třetina polí jako auhor ležeti musí, toto ale není potřebí, když jen o píci a mrvu pečujeme. Jestiž totiž mnoho příkladů v zemi, zvláště u měst, kdež jednotná pole rok jako rok se osívají a osazují, a v každém lepším hospodářství nyní auhor nejvíce k jeteli k šešulinám neb luštinám a k Bramborům se odhodlává. Čistého auhoru jest jen potřebí, kde z pole trávu vyčistiti, aneb trativody zakládati, aneb sice jiné změny způsobiti chceme, kteréž žádají, aby pole skrze delší čas prázdné poleželo.

----- Jak rozdělují rozumní hospodářové svá pole, a jak nechávají osení jedno po druhém nasledovati?

Rozumní hospodářové, jimž jest o to činiti, aby z polí většího vějnosu dobyli, rozdělují tedy všecky pole svá podle dobroty půdy a potřeby píce v menší a větší stejně částky, jimž strany říkají, a že zkušenost učí, že stybelná euroda po stybelné eurodě tak dobře se nedáří, jako když pícní rostlina neb okopávaniny mezi tím se sily neb sázely, tedy nechávají v stranách požitky takto po sobě následovati, že vždy mezi stybelnou eurodou eurodu jinou listnatou vměšují. Sázejí v dobré půdě ku př. v prvním roce okopávaniny, v druhém roce ječmen s jetelem, v třetím jetel, ve čtvrtém pšenici a žito, v pátém šešuliny neb luštini, v šestém zimní žito, neb když pole je slabší, oves, kterýž způsob hospodaření slove střídavé hospodaření - hospodářství /Fruchtwirthschaft, Wechselwirthschaft/, v němž rozličné eurody po sobě následují.

V prvních letech, kdež mají nedůstatek píce, a kupovati ji nemohou, pomáhají si hospodářové tím, že jetel nechají 2 léta státi, aneb posejí částku bílým jetelem, a užívají ho několik let za pastvu, tím se těchto polí ušetří, apíci tou, kterou poskytuji, dávají příležitost, aby ostatní pole v bujný stav se uvedla.

207.

Když pole ta již v lepším stavu jsou, změní pořádek ourod opět jak ještě větší výnos toho žadá, až to konečně tak daleko přivedou že s dobrým prospěchem seti a sázeti mohou, co a v jakém pořádku se jsem líbí. Nesejí však nic, aby se nehodilo pro půdu aneb pro podnebí, neboť ne každá půda, ne každé podnebí jest schopno ke vší ourodě. Při tom zachovávají pravidlo, že mrvu jen k jistým ourodám obracejí, ku př. k bramborům, k pšenici, k žitu a t.d. V našem vejš uvedeném příkladu mrviloby se v šesti letech dva-krát, a sice k okopávaninám, k nim náležejí brambory, zelí, řepa, tuřín, a k pšenici, silnější mrvu dostávají okopávaniny, pšenice však slabší mrvu, aby nelehala.

Příklad posloupnosti ourod, kdež jetel několik let se ponechává, bylby:

1. Brambory mrvené
2. ječmen s jetelem
3. jetel
4. jetel
5. žito

neb v studenějších krajinách:

1. polo brambory a polovice šešulin mrvených
2. jarní žito s jetelem, aneb ječmen neb oves
3. jetel
4. jetel
5. ozim

Při tom se myslí sama od sebe vejinka, když dvouletý jetel ještě dobrý výnos dává, což všude nebývá.

Pšenice daří se ráda po čistém ouhoru, po řepce, po šešulinách, po jeteli- žito rádo po čistém ouhoru, po jeteli a po šešulinách, a může v silných a bujných polích síti.- ječmen rád po takových ourodách, při kterých se půda hodně zkypří a čistě drží, ku př. po okopávaninách, po lnu, i také přečasto s dobrým prospěchem seje se ječmen po pšenici neb žitu, když k nim se mrvilo, sice se seje oves. Oves seje se obyčejně na nejvyžilejší pole, ale když dobře počítáme, v některých místech nebude škoditi, aby se k němu pomrvilo, do něho aby se jetel nasel, jak kraj to snese. Majíli šešuliny mnoho lusků míti, nesmíme je do čestné mrvy seti.

Kde jetel se nedáří, musejí brambory, vika a směsek jen nahražovati, a v posloupnost ourod se bráti. Při určování, mnoho-lípíce seti se má, musíme pamatovati, abychom s letní i s zimní píci naležitě vystačili. Prospěšno jest, kus vojtěšky podle počtu dobytka naseti, neboť využitěkou můžeme nejdříve krmiti, a dává výbornou pomoc, když první a druhý jetel jest zkrmen- pročež o tom již pod písmenou M schválení důtklivé se stalo.

268

Chotěbořsko - Hlinecko - Popisy a názvy zemědělského nářadí a vozů jak je zachytil Dr. Adámek z Hlinska před rokem 1900.

Názvy i nářadí s menšími úpravami se udržely do dob družstev, to je do 50-60 let, tohoto století.

Na dopravu osob užívalo se vozů s fasuňkem, jenže pro větší pohodlí se do zadu postavila košatina z proutí spletená a do ní se nastalo slámy a peřin, nebo se na řetězu spustila dvě nebo tři sedadla dřevěná do fasuňku. Také vozili náklad na fasuňku. U fasuňku jsou rýfy horní a dolní, jež jsou spojeny mečíky. Mečíky jsou často větmi ozdobně vyřezávané a ozdobené vrezanými květy, na rýfy jsou dobré hlazeny a pěkně nabarveny. Žděře vozů ozdobovaly se hvězdičkami, půlkruhy a metličkami do kovu vtisknutými. Na žděři u ramen bývá vyražen den a rok kování a jméno vlastníkovo. Také na voji a nápravách bývaly ptáčky. Voj má ramena, váhu nebo půlváhu, rozpory/rozporky/. Na konci voje, jež jest vsazena do ramen, jest formánek, aby držák, jímž dobytče jest k voji připoutáno, nemohl dolů sjížděti. Ramena jsou vsazena do nápravy a jest na ramenách nad nápravou stolička, na níž se obrtel otáčí kolem svorníka /dlouhého železného hřebíku, jenž se zapustí volně skrz obrtel a stoličku. / Na obrtel se staví klanice. Na konec přijde potížka, aby voz nepadala dolů, a na té se přikloňuje brzda. Rozvora spojuje předeek se zadní částí vozu. Na zádekk se obrtel nedává. Do obrtele zapadá srdeč. Kolo vozu skládá se z hlavny, náboje, špic a loukotí a má, aby nevyjelo, lounek nebo záblatník. Napřed a vzadu vozu jest rozpěrák, aby fasuněk se držel pohromadě a nerozbíhal se- dole jsou k témuž účelu menší rozpěráky. Lišně drží fasuněk, aby nepadal do kola, jsou proto čtyři lišně, jež mají na konci železné oko nebo železný hřebík, poněvadž se navlékají na nápravy, jež jsou buď železné nebo dřevěné a na svých koncích mají zablatníky, do nichž vzhůru trčí lišně. Na přední nápravě jest obrtel s klanicemi. Užívají se též pro dopravu osob moravské fasuněčky, jež mají místo fasuňku s mečíky fasuněk z proutí nebo z kořenů pletený mnohem menší a nižší než fasuněk mečíkový.

Sklizeň se sváží na dlouhých žebřinách / řebřinách/. Žebřina má rýfy, šprusle, mečíky, rohy /nosy/, rozpěrák, stížku, břejle, outahy a outážky. Vůz žebřinový skládá se z žebřin, náprav, voje, ramen, rozvory, lišní a kol.

Na fúru sena dává se nahoru pouze /paveza/, jež se uváže provazem či pouzníkem, a někdy dají na vůz plachtu, zvláště za nestálého počasí.

Vůz hnojny na němž se vyváží hnůj, má místo fasuňku jen prkna o lišně opřená.

Na vožení klad dává se na předek vobrtel, jenž jest provrtán a v něm je nastrčená srdeň. Klády jsou připevněny řetězy.

V zimě bývá vůz roztrojen, žebřiny postaveny u stěny, nebo zavěšeny na stěně, na hákách, i fasuněk s rozpěráky, váhy a podpůrky jsou ~~u~~lepjaty.

Zimního času schystají se k jízdě saně, jež se skládají ze sanic, v nichž jsou zasazeny hnátky, a v hnátkách zase násady. Jednotlivé časti saní jsou příčka, nejtky, kříž, klanice, voj vojičko, outah /ouvinek/, prkna, líhy, košatina, korba, sedadlo, stolička, kozlík. Když se má na saních vézti těžší náklad, dají se na saně líhy. Pro dopravu osob položí se na saně korba dřevěná, na vnějších stranách pomalovaná, v níž jsou sedadla. Na předním sedadle sedí čeledín, na sedadle v korbě ostatní jedoucí.

Postroj na koně a na hovězí dobytek bývá pověšen na kolíku v síni nebo v chlívě. Koňský postroj jest poduška plátěná a dobré koňskými chlupy nebo prasečími nabité /ohlávka/, na níž se navlékne chomout kožený, jenž bývá často posázen mosaznými ozdobami, koníčky, hřebeny, hrkály, pukvicemi, jichž několik za sebou se zavěšuje na řemínek /na oušně/. K chomoutu jsou připojeny pobočnice, jež jsou spojeny pohřbetníkem /pořbetníkem/, jenž běží přes hřbet koně, a podpinkou, jež běží pod břicho. Na pobočnici nebo na chomout se zavěšují zvonky, zvláště v zimě, kdy se jezdí se saněmi, aby se předešlo možnému neštěstí, kdyby chodec, nešlyše jízdu, v čas neustoupil. Pobočnicím se také říká prostraňky. Húně /houně/ přitahuje se na koně popruhem, k postroji je připojena opráť. Někdy se dávají koni klapky k očím, sedlo, do huby udidla. Při volských chomoutech jsou kleče dřevěné, nahore hlavičky mosazné. Volskému náhubku říká se kacaboun.

Nářadí

Mezi nářadím hospodářským náleží přední místopluhu. Za starodávna byl celý pluh ze dřeva, jen radlice byla železná. K pluhu byla připojena rozpora na skřipce.

Pluh má hřídel /řídel/, splaz, radlici, kleče, plužnata. Radlice se nastrkuje na dřevěný plaz, jenž se po zemi plazí. Do hřídele se zastrkuje roubík, nazvaný přetykač, jímž se způsobuje, že se oře mělce nebo hluboko, takže, má-li se orat mělce, zastrčí se přetykač do díry blíže ke klečím, za něž se pluh drží, a má-li se orat hlouběji, postrčí se dále k pokraji hřídele, jenž spočívá na plužnatech. Pluh železnák byl zaveden v letech 1850 a 1860 tých, tehdy též byly zavedeny železné nápravy.

Dvoják má řídel, 2 plazy, kleče, 2 plechy, plužnata.

Ruchadlo má dvě kleče, plaz, slubici, rozhozy, plech, řídel, v němž dírky, do nichž dává se přepykač /přetykač/, a od plužnat oko se navlíká na řídel. Kromě radlice bylo celé rádlo dřevěné.

Rádlo mává místo kleče sloupek, jehož hřídel jest podepřen slubicí, napřed jest radlice železná s náradlím, dále kolečko ve vidlici.

Pospíchač skládá se z kleče, rámu, železných nožek, radliček a řídele. Pospíchačem se posílá, rádlem se radluje, pluhem orá.

Když se jelo na pole, byly pokládány vlaky pod rádlo, aby se nerozryla cesta. /Po silnici však toto vlečení nebylo povolené, cestáři přísně na to dohlíželi./

Brány jsou z dřevěných paprsků, jež jsou spojeny mečíky /příčkami dřevěnými/, do nichž dávají se železné hřebíky, druhdy i dřevěné roubíky. Branami se vláčí na poli.

/V době první republiky, za války a po válce, byly už brány většinou celé železné- příčky z pásového železa a do nich namontované zuby, které se časem, když byly tupé u kováře ostřily, do špic./ Dřevěné brány se železnými zuby byly jen málo, jen některý chudý hospodář se s nimi nechtěl rozloučit. Rádlo i brány železné je možné ještě dnes/ r. 1981/ spatřit, při práci na zahrádkách, při přípravě Brambor k sázení.

Válec jímž někteří hospodáři válí pole, skládá se z voje, rámu, válce, a někdy bývá též stolička, k sezení kočího.

Trakař jest zhotoven ze dřeva, má nosidla ze dřeva březového, do nich jsou zasazeny mečíky obyčejně z bukového dřeva, potom jest šejstrok. Kolo, po němž se trakař pohybuje, jmenuje se někdy tůčko.

Kolečko liší se od trakaře tím, že má dřevěnou truhlici, jež má postranice a čelo, pohybuje se na tůčku tak, že vezoucí drží nosidla. Šejstrok při kolečku není.

Hospodářských strojů soustav moderních se již užívá dosti, ale přece ne tolik jako v kraji, neboť půda nesvědčí užívání některých strojů. Hlavně bývají po dědinách tyto stroje: ruční mlátičky a žentoury na pohon mlátiček, pospíchače na kypření půdy, větrník na vání obilí /fofr/, mlýnky na čištění obilí a sem tam řeší stroj.

/První větší mlátičku s čistěním obilí si koupil rolník Janáček, roku 1913. Sotva mlátičku přivezl, přišel na jeho stodoly požár a nová mlátička shořela. Podle zprávy kronikáře obce Sobiňova./ Jinak byly mlátičky jen na ruční pohon - dva až čtyři muži museli otáčet bubnem, přes převodové kolo, který byl umístěn ve dřevěné kostře. Buben měl po povrchu našroubovány zuby, které z klasů mlátily zrní. K. J.

O mlácení obilí jsem již dříve zapsal - r. 1961 do kroniky Ze starých pamětí a v dotazníku Národopisné společnosti v Praze.

Mlejnek na převívání obilí jest bedna bez dna, v jejíž zadní části zabedněné je upevněn hřídel, z něhož vyčnívají lopaty na všechny strany. Otáčením těchto lopat vzbuzuje se průvan, jímž se odvívají plevy z obilí na toku nad přední částí bedny posunovaném.

Názvy drobnějšího nářadí:

Cep, kopáče, krumpáče, motyky, rýče, /rejče/ lopaty, podávky, vidle hnojné, kosa travní a s hrabici, srp, bořusek, kloubec, babka na vyklepání ostří kosy, kladívko. Pily, sekery, sekery, nebozezy, ppřízy, dláta, hevery, hasáky, hoblíky a j.

Cepy byly bez kování, prostě jen obšity dřevěnými vočepky. Později před 2. válkou viděl jsem cepy i s držáky kovovými. Cepy byly obyčejně z březového dřeva, hůl, či držák z měkkého. Na konci hlazené hole a na konci bijáku, jímž se tlouklo do obilí byly očepky, obyčejně z březového dřeva, řemínky připevněné k dotyčné části, jež se spojil koženým kroužkem nebo silným řemenem, aby se mohl biják volně pohybovat.

Toky byly různé, zvané dle houštky sejta: řitice/ řídký tok, /řešeto / nejřidší/, tok žitný, hrachový, lněný, prachový a ouhrabečník.

Motyka má toporo, topurko, čepec, a ostří. Rýče bývaly dřevěné a okraje, které se zarývají do země, okovány. Lopata ze železného plechu s dřevěnou násadou. Lopatám vějícím / na přehazování obilí se říkalo věječka, někdy veršouf.

Hospodáři si potřebné věci většinou hotovili doma na obřeznici,

Z knihy Vojtěcha Švippala "Jiří Volný, anebo příklad, jak mnoho dobrého rozumného muž v obci způsobiti může..." Vydaná v Praze roku 1840.

Strana 156 - 160.

O potřebě a k čemu jest pluh, o jeho částkách a jejich složení, o háku, o ruchadlu, o plužidle, o ušáku.

Tomu muži patří věru velká čest,
jenžto vynálezcem pluhu jest,
větší jest, než kdo si myslí z nás!

Každé řemeslo tím lépe se provozuje, čím dokonalejší jsou nástroje, kterých se k tomu užívá.

Totož platí také o polním hospodářství. Jak potřebné kypření půdy k přijmutí semena jest, lidé brzy pochopovali, a vynalezli rozličné nástroje. Jeden z nejprvnějších byl snad kloník ze stromu, a po vynalezení železa rejč neb lopata. Není pochybnosti, že lidé za nejprvnějších časů zemi vlastníma rukama zdělávali, a sice právě v potu tváři. Ponevadž tento způsob zemi zdělávat velmi těžký a pracný byl, a jen málo země zdělávat se mohlo, neboť pilný dělník za deset hodin denně nemůže více než 30 čtverečních máhů na 8 palců hloubky zkopati, tedy se našly vtipné hlavy, kteréž se pokusily stroje vynalézti jimiž by půdu zkypřovati mohli, a přitom silnější dobytek aby je tahati mohl. Takový nástroj byl pluh, jehož vynalezení v nejstarší dávnověkost se tratí.. Ovšem tak tehdáž ještě nevyhlížel, jako teď, nýbrž byl tě to křivý kus dřeva, jehož konec železnou špicí opatřen byl. Nyní mají skoro v každé krajině jiný způsob pluhu, z nich některé lépe, některé méně dobře slouží k zdělávání země.

K čemu vlastně jest pluh, a jaký musí býti?

Každý rozumný hospodář bude snadno v stavu, pluh kraje svého zlepšiti, když jen dříve ví, k čemu vlastně sloužiti má. Pluh má k tomu sloužiti, aby zemi tak hluboko, jak osení toho žádá, vypáčil, obrátil a zkypřil, kořeny rostlin, kteréž tam proti naši vůli rostou , aneb trávu zhubil a půdu do brázdy s nejmenší námahou potahu obracel.

Tímto obracením prouh země stává se totiž, že zcela nová vrstva země na slunce, na povětrí a vůbec s oborem parnatým ve spojení přichází, z čehož půdazourodňující věci v sebe táhne, a aby vyvrácené rostliny i s kořeny shnily, a takto z nich nastala prst oseň ku potravě sloužila. Protož musí pluh a částky jeho náležitě zřízeny být. V zarývání sepluhu do země děje se něco podobného, jako když klínem kus dřeva štípáme. Země jest totiž to dřevo, pluh jest klínem. Pravý pluh, aby lehčejí chodil, má podobu polovičního klínu. Částky jeho jsou: Plaz, slupice, neb cluba, hřídel, radlice, krojidlo, deska a kleče.

Plaz má podobu poloklínu a slouží spolu k upevnění ostatních částek. Jest obyčejně dřevěný, může také být železný. Napřed na konci plazu jest radlice, kteráž ohnutými uchy neb hrdlem na něm upevněna jest. Radlice v rozličných krajích podle rozličné potřeby jest rozličné míry. Deska, sháněčka, odháňka, slouží k obracování země. I tato má rozličnou podobu, jest buď dřevěná aneb točená ze železa, totož jest k obracování země lepší.

Rovné desky neb odháňky nezdvihají zemi později vejš, nýbrž odhrnují ji násilně, protož musejí být velmi dlouhé, a pluh chodí tím táz. Můžeť bývat prospěšno, aby pluhy klamrami a háky tak se zřídily, by deska s jedné strany na druhou se překládati mohla, neboť tím jsme v stavu, pole bez záhonů vorati. Slupice upevní se napřed v plazu, hořejšek její jest spojen s hřídelem. Hřídel jest buď rovný, buď ohnutý, jest jakož se slupicí, ještě s levou klečí spojen. Obojí děje se jen dřevěnými klínky, tak že okolo slupice pohybným učiněn, předkem brzy vejš, brzy hloub stavěn být může, jakož vorání to žádá.

Krojidlo neb čertadlo, aby pouhu země odkrajovalo, jest také v hřídeli dřevěnými klíny upevněno. Musíť drobet křivě a tak obráceno být, aby špička více tu předu stála a před samou špičkou radlice tak též hluboko, jako tato do země lezla.

Dobytka potažní mohlby sice přímo za samý hřídel zapřahán být, kdyby se to ze železa k tomu dobře zřídilo, že však takové pluhy, aneb když hřídel na vyšším, brzy na nižším smyku, aneb na jednom kolečku leží, velmi zkušeného, zběhlého voráče žádají. Protože nechodí takové pluhy tak pravidelně, klade se tedy hřídel obyčejně na drábce o dvou kolečkách.

267

Jací jiní vorní nástrojové jsou ještě a kdy se jich užívá?

Jiný způsob pluhu jest hák neb rádlo, který v postavě své má podobu k celému klínu, při němž radlice má dvě křídla, a také po obou stranách desky. Takto zřízený slouží k tomu, aby zemi ve vysoké záhony vyháněl, a jest tedy v horách velmi, ku př. u Turnova, ve zvyku, kde takové záhony velmi obyčejný jsou, aby zbytečnou vodu odváděly. V lehčí půdě, kdež obracení země není tak potřebné, a obor parnatý neb povětří důstatečně země dotýkat se může, jen když tato zkypřena neb smíšena jest, také užívána se rádla s dvoujtřídelní radlicí, které však místo desek jen dvě krátká dřeva po obojí straně má. Protož je jmenujeme v této postavě mísidlo, ruchadlo. Dámeli ty obě dřeva pryč, a přidělámeli k mísidlu menší radlici a udělámeli jej vůbec tak lehké, že bez drábců, jen jedním koněm přímo ku hřídeli zapřaženým táháno býti může, mámeť plužidlo, které ku zkypřování mezer u rostlin v řadech rostlých a k zahubení trávy výborně slouží. Přidámeli k tomuto jednospřežnímu rádlu dvě malé desky máme ohrňovák, kterýž tím prospěšnejší jest, když desky železnými pruhy k hřídeli a potřebnými upevněvacími háky ku klečím tak se přidělájí, aby mohly ouž a šíře stavěny býti. Tito lehcí pluhové jsou v obširných pracech místo motyk a práce nimi rychle se koná.

Mámeť ještě jiný druh mísida, jehož radlice podobná jest lopatě a která půdu nejen vyzdvihuje, ano i kácí, jakož to se dělá v horách Bydžovského kraje. V Žateckém a Loketském kraji mimo obyčejný pluh mají také tak nazývané ruchadlo, jehož radlice čtverhranná skoro kolmo stojí.

Za novějších časů staly se mnohé změny a zlepšení na vorních strojích, kteréž víc neb méně prospěšné jsou. Každý hospodář musí tedy se přičiniti, aby pro kraj svůj a půdu neprospěšnejší vorní stroje poznal a sobě opatřil.

Brány slouží obzvláště, aby povrchnost země rovnaly, hroudy na ni roztloukly, trávu, zvlášť pejřavku, vyplely a semeno zemí zahrnovaly. Jsou rozličně dělány a sice jednoduché neb dvojí neb trojnásobné brány! hřebity podle rozličných půd jsou buď větší, buď menší, ze dřeva neb železné, železné jsou však lepší, prvnějších může se jen v lehkých písečnatých půdách a v zavlažování drobného semení, jako ku př. jetele užiti. Hřebíky musejí v trámech - trámcích tak zadělány býti, aby nezabíraly se do brázdek prvnějších hřebíků, nýbrž aby každý hřebík pro sebe čáru činil v půdě.

Jaké jsou za novějších časů vynalezené nové hospodářské nástroje a jak se jich užívá?

Mezi novější hospodářské nástroje, kteříž ku zdokonalení polního hospodářství se vynalezli, náležejí rozličné mašiny k setí, nimiž v stavu jsme, semeno v řadech sítí, tak že mezi řady těmi pracovati můžeme, pak čárkovák neb dělič, kterýž na poli vzdálenost řadu dobře udává, a rozličné rádla, plužidla, kterých se užívá, aby mezery mezi řady se zdělávaly, pak plenitel lopatkový, neb rychlý pluh, který skoro jest prostřední podoby mezi pluhem a branami. Mašiny k setí jsou rozličné a obyčejně tak složené, žebyste je z pouhého popsání těžko dobře poznali, pročež se vám radí, abyste tam, kde kterou mají, sami na ni dobře se podívali, i neníť již vzácná, mají ji leckdes již. U jiných nadřečených nástrojů rozeznáváme postavu jejich a pak do nich náležejí radlice s železnými stopkami na 11 - 12' dlouhým.

Při čárkováku jest postava z příčního trámce s hřídelem spojeného, a k němuž kleče neb držadla přidělána jsou. V příčním trámci jsou díry rozličné daleko od sebe udělány, do nichž maličké radličky na stopkách v takové vzdálenosti od sebe se nastrkají a horem dřevěnými klínky neb železnými šrouby s maticemi upevní, jakož to řád setí a zdělávání mezer žádá.

Plužidla o nichž jako o velmi lehkých pluhách v předešlém paragrafu se mluvilo, mohou na způsob čárkováka se zhotovovati, jen že tuto jest příční trámcem kratší a radlice že jsou větší. Více než 3 radlice nepřidělávají se, spíše méně, když půda jest těžká. Plenitel má postavu ze dvou příčních trámců, kteréž od sebe na 10., křivě ležícími bidly, protože příční trámcem vždy kratší jest, spolu a v prostřed jich s hřídelem spojeny jsou.

Poněvadž radlice tak přidělany býti musejí, že každá pro sebe brázdu činí, jejich počet bývá vždy lichý, u plenitele jedenáctníka jest 6 radlic v zadním, 5 v předním trámci, u devítnáka jest jejich počet 5 a 4, u sedmíka 4 a 3, u pětníka 3 a 2, a trojníka 2 a 1. Čím těžší a tužší půda, čím více travou prorostlá jest, tím méně radlic smí plenitel míti.

Užívají ho s velikým prospěchem ku povrchnímu zkypření půdy, k hubení trávy, zvláště však k zaděláni jarního setí, protože tím, on vorání se ušetří, práce se rychleji koná, a zimní vláha se zachová.

Místo radlic můžeme do postavy plenitele ostrá, řezací železa zadělávati, a tu má jiné jméno: řezák neb poškrabák; postava plenitel může rozličnými železnými stroji rozličného způsobu se opatřovati, jak práce toho žádá.

Kromě těchto nástrojů užívá se také v á l c e buď kamenného, buď dřevěného, a dřevěný bývá s železnými špičkami.

-----oooooooooooooo-----ooooooooooooo-----

Léčení nemocných

O lázních, obkladkách, klystýřích a pijavkách.

Někdy nařizuje lékař koupele, obkladky, klystýry a pijavky - toto má obsluhovač nemocného věděti jak způsobiti.

Koupele jsou buď studené, buď teplé. Teplé zkoušíváme, když tam ohrnutou ruku až nad loket strčíme, a když můžeme vydržeti, má koupel náležité teplo. Koupele dějí se před jídlem. Nemocného přikryjeme prostěradlem, když jde do koupele, a když z ní, dobře ho otřeme, pak ho do postele dáme.

Také vlažné koupele jsou na nohy, kteréž jsou velmi prospěšné v mnohých případnostech. Přidáním do nich soli obyčejné a popelu, i také otrub pšeničných stanou se silnějšími. V koupeli zůstaneme čtvrt neb nanejvýš půl hodiny.

Obkladky jsou buď suché, buď mokré a teplé, aneb mokré a studené. Suché obkladky dělají se ze suchých otrub pšeničných, z heřmánku a bezového květu na drobno nařezaného. Vloží se to do pytlíčků a zašije se, pak se kladou na bolavý oud, zvláště když jest zánícení a otok, jemuž růže říkají.

Teplé mokré obkladky dělají se, když složené plátěné šátky do teplé vody, teplého mléka aneb do teplých obvařenin z bezového květu, z heřmánku namočíme, je vyždímáme, a pak na bolavé oudy položíme, aneb když bezový květ a heřmánek s mlékem, lněným semenem, s ovesnými krupkami, kroupami, žemli aneb s moukou žitnou na kaši hustou svaříme, do nějakého šatu zaobalíme a na bolavý oud položíme.

Musíme často jiné teplejší obkladky přikládati, aby se nestalo zastuzení. Studené obkladky namáčeji se do studené vody, do kteréž, aby byla studenější, sníh a led se dává a rozpouští, pak se kladou na bolavé oudy.

270.

Klystýry dávají se cínovou stříkačkou, bez kteréžby žádná osada býti neměla. Nemocný lehne si na stranu a trubička stříkačky dříve dřevěným olejem namazaná, prozřetelné se strčí v zadu do konečníka, a mok se tam zdrouha vystřikne. Ve stříkačce mok nesmí býti nikdy příliš horký, nýbrž jen teplý, tak že když naplněnou stříkačku k tváři přiložíme, libé teplo cítíme. Načež trubička se vytáhne a nemocný musí počasně se držeti, až klystýr oučinkuje. Lékařové nařizují často klystýry, pročež obsluhavač nemocného musí věděti jak s tím zacházeti.

I pijavky nařizují lékařové a sázejí se takto: Místo, kam pijavku saditi chceme, dříve se čistě umeje, a to se i mejdlem ve vlažné vodě musí státi, když snad dříve mast aneb těsto kyselé na tom místě bylo, pak se místo to potře mlékem neb cukrovou vodou, neboť sice pijavky se neujmou.

Pak se vezmě pijavka s šátkem zpozvolna, aby se netiskla, a drží se hlavou tak dlouho na určitém místě, až se ujala. Když pijavky do syta se napily, samy odpadávají, ale mocně je nesmíme odtrhovati. Chcemeli však předce aby pustily, posypejme je solí neb popelem. Když odpadly, nakousnutá místa necháme 3 až 4 hodiny krvácti, podle toho, jak lékař nařídil, a obmejvíme je začasté teplou vodou.

Které jsou překážky v dobrém?

Pověra, která nějakým věcem a skutkům moci přičítá, kterým dle své povahy a přirozenosti nemají, vzdaluje se s cesty pravé a dobré a bývá přečasto příčinou, že sobě a jiným škodíme, neb hledajíce v tom, a očekávajíce nadpřirozené oučinky, zanedbáváme přirozených prostředků, kterýžby nám byly pomohly.

Tak se vesměs myslívalo, že zvoněním bouřky se rozhánějí, a sice proto, že zvony jsou svěcený. Totož jest pouhá pověra, neboť zvony jsou svěcený neb určeny k službám Božím, nikoli však proti bouřkám. Za našich časů jest to světskými zákony zapovězeno, ježto zkušenost nás naučila, že blesk právě do takových věží bil, kde se zvonilo, a že lidé, kteří zvonili, neb tam byli, pouhou pověrou o život přicházeli.

Taková pověra jest také, myslíme-li, že umírajícímu zvoněním svěceným, tak nazvaným Loretánským zvonečkem srđnatosti a potěchy se dodává. Dá se spíše mysliti, že skonávající tím mučen bývá, neboť v posledním okamžení člověk má pokoj potřebí.

Kdo dále myslí, že svěcené svíčky hromnice, od květné neděle chované, palmy neb u nás nazývané kočičky, a kouř z nich, když je pálíme, aneb zbytky a oharky, které pozůstahou, neb uhlí, jimž Jidáš říkají, když na Bílou sobotu staré křížmo, neb svěcené oleje se pálí - tu moc mají, blesky ~~odvracejí~~; kdo myslí, že svěcené ratolesti, do pole zastrkané, před krupobitím a bouřkou chrání, že svěcené kočičky neb tak nazývané Lukášové cedulky hojí nemoce lidí i dobytka, že napisováním nějakých jmen a znamení na dveře, čarodějniciem a rozličným nemocem brání a je obhájí, a že oheň veliký žehnáním uhasiti se může, nepřipomínajíce ani rozličných mocí, kteréž svěcené vodě se připisují, - ten vězí v hluboké pověře.

Tyto věci bývají totiž proto svěcený, proto že k službám božím a k obřadům obyčejným určeny jsou, nikoli však proto, aby mocnosti přirozené, jako zázrakem neb divem nějakým zadržovaly. Nejhůř při tom jest, že pověrčiví lidé zanedbávají při tom prostředků, kteríby skutečně byly pomohly, neboť mnohý rolník neb hospodář bylby nemocné voly byl zachoval, kdyby byl místo zažehnávání aneb zaklínání nemoci od zaklínačů, místo cpaní Lukášových cedulek do volů, jim byl dal v pravý čas žilou pustiti, aneb kdyby jim byl žíněný provázek protáhl; mnohýby byl veliký oheň uhasil neb mu vzniknouti zabránil, kdyhy, jak mile oheň vyšel, místo říkaného zažehnávání aneb svěcenou vodou kropeňí, se sousedy důstatek vody byl nosil. Pověrečný může nadto velmi snadno býti podveden, jakož to na tisíce příběhů o zdvihání a vykopávání pokladů, ~~zaklínání~~ atd. dokazují. Tuto uvedeme jen jeden příklad:

Sedlka jedna, že ji krávy málo dýjily, měla je za očarované, a dala je, když muž doma nebyl, zažehnávati. Cikánka toto konající potvořila se při tom podivně, i přinutila hospodyně, aby to s ní dělala, až ji při tom celou hlavu zamotala. Pak chtěla cikánka, aby sedlka truhlu otevřela, že tam musí něco zamknouti. To se stalo; klíč vytáhla a zakopala jej pod práh u chléva, a zakázala sedlce, aby jej dříve než 24 hodin mine, nevyhrabala, sice že náramně neštěstí ji potká; i dala si jeden zlatý zaplatiti a odešla. Když pak sedlka potom truhlu svou prohledala, aby viděla, co ji tam cikánka byla vložila, nenašla nic, ani 30 zlatých, kteréž muž její den před tím za kus dobytka byl utržil. Žena běžela s pláčem k ouřadu o pomoc, ale při všem vynasnažení němohlo se ji již k penězům pomocí.

Několik centů jetele byloby kravám jejím lacinějším způsobem k mléku pomohlo.

Pověra o čarodějnicích, totiž o takových osobách, žeby nějakou moc ve spolku se zlým duchem míti a provozovati měly, jest taktéž pouhá pověra, která mnohou osobu poctivou v křivé podezření uvrhla, a způsobila, že s ní lidé krutě a nelaskavě nakládali.

V šestnáctém století lidé vůbec ještě věřili na čarodějnici a čarodějnictví. Mnozí nevinní lidé byli proto do vězení uvrhováni a k smrti odsuzováni. Ve Švédském městě, jménem MORA, bylo jeden den 70 lidí, starců, žen, mladíků, děvčat i dětí ukrutně a nevinně spáleno! - Později když se ze skušenosti lidé přesvědčili, že kde jaká škoda od takových lidí jiným se stala, to nejináč leč ze zlostise páchalo, protože žádný člověk nadprirozenou mocí ke škodě svých bližních obdařen býti nemůže. Nyní nevěří žádný vzdělaný člověk na čarodějství, a těm, kdo na to nevěří, nikdy také žádný neučaruje, protože si nelenují příčinu toho zlého vyzkoumati, a pak vždy jen zcela přirozená příčina se toho shledává.

Taktéž pošetilé, jako víra na čarodějnici, jest toto, když někdo věří, že jsou jiní prostředkové, aby se kdo pevným před bodením a vystřelenými kulemi učinil, než přirození prostředkové žezezo a kůže.

Byl postavy slabší, výšky asi 165 cm, oči modré, vlasy černé. Byl kuřák, později šnupal. Povahy - rychle splanul, rychle zchladl, přímý a výřečný v jednání. Byl poctivý, skromný, pracovitý, zbožný katolík, žil podle křesťanských zásad. Byl sečtělý, znalý historie národa, měl velký rozhled a spravedlivý úsudek na sociální a politické problémy ve státě i ve světě. Když na počátku války byl nemocný a byl na léčení v Praze, obdivovali ho spolupacienti jak zná Prahu a její dějiny. Za první světové války prošel veliký kus světa -. Byl šikovný, uměl zhотовit sobě i jiným bedbářské a kolářské věci - nádoby na vodu, putny, škopky a potřeby pro hospodářství a domácnost. Bednářskému řemeslu nebyl vyučen, ale naučil se této práci od svého otce Jana, který byl bednářem. Vyučil se tkalcem a také tkalcovinou se ponejvíce živil. Nebál se ani jiné práce. Když bylo málo díla za stavem, chodil do lesa kácer stromy a také pracovat na stavby, napří při stavbě kasáren a vojenských objektů na Bílku.

Vychoval se svou manželkou Albínou, rozenou Henzlovou 6 dětí: Ludmilu, Josefa, Marii, Karla, Vítě a Jaroslavu.

Zemřel poměrně mlád, ve věku 51 let, na rakovinu plic, r. 1941.

Z dětských let se mi zachovaly vzpomínky na jeho vyprávění o první světové válce. Tatínek byl v Srbsku, Rusku a Itálii.

Když táhli do Srbska dostal úplavici ze švestek, které jemu a dalším vojákům podaly srbské ženy. Vylečil se "rakii" silnou kořalkou. V Itálii, v Alpách při nepřátelském ostřelování byl lehce zraněn do nosodraženým úlomkem kamene. Vzpomínal nakrásu fíkovníků, jejich ovoce mu připomínalo zelené hrušky a jak v horách, při bouři shora pozorovali, pod nimi dole mraky, v kterých se křížovaly blesky a nad nimi svítilo sluníčko. Snad, jak říkal, uchránil se smrti, nebo těžkého zranění, že byl sluhou /pucákem/ u nadporučíka Lissaka a s ním se zdržoval vzadu a nebyl přímo ve frontě.

Po tatínkovi se zachovaly jen tři lístky, které poslal svému strýci Karlu Janáčkovi /Lukášovi/ a bratranci Karlu Janáčkovi, v Sobinově. Lístky polní pošty a další dopisy, které zasílal mamince se nezachovaly.

Na jednom lístku je razítko: K.u.k. Feldhaubitzregiment Josef Wenzel Fürst von Leichtenstein Nr. 9 .

277

Na druhém je zpáteční adresa: Josef Janáček, bai Johan Lissak
Jungbuch 217 bai Trautenau Böhmen. Třetí je bez zpáteční adresy a
má poštovní razítko- Jungbuch.

Uvádím obsah lístku s adresou: Ctěný Pán Karel Janáček, Sabinov
č. 40, p. Sopoty, Böhmen.

Datován 14. 2., rok není sice uveden, ale víme podle druhého že
to bylo v roce 1915.

Drahý strýčku a teto!

Přijměte upřímný můj pozdrav. Jak jsem se těšil, že Vás všichni
uhlídám a takhle jsem dopad. Však co nám je to platný naříkat, snad
jednou tý válce bude konec a my všichni se k Vám navrátíme.
~~SKarlem~~ si píšem, nenaříká. Co dělá Jarouš? Posílám Vám hospodu
kde byla maminka. Moc se jim tady líbilo. Mně by se však nejvíce
líbilo v Sabinově. Srdečně Vás zdraví Pepík.

Lístek byl poslan z Junbuchu, kde tatínek se svým "pánem" byli
na dovolené. Tam tatínka navštívily babička Anna /jeho matka/ a
moje maminka, ještě svobodná. Vyprávěla maminka jaká dobrá hostin-
ská byla v té hospodě, kterou tatínek poslal na obrázku. Jak jim
dala dobrý oběd a jak se o ně pečlivě starala.

Jak byl tatínek skromný a nesmělý dosvědčuje tato příhoda.
Jeho pán byl povýšen na nadporučíka. Když přišel do bytu s novou
hodností na uniformě, čekal, že mu bude jeho sluha gratulovat. Ten
se však k tomu neměl. Proto novopečený nadporučík nadhodil: "Copak
Janáčku, nevidíte?" Tatínek se neodvážil a ani to neuměl říci mu
něco, co by pana nadporučíka povzneslo. Ten si na takové věci po-
trpěl. Sluha Janáček mlčel jako ryba.

Když skončila válka z pana nadporučíka se náhle stal Lišák
jménem i jednáním. Přešel do československé armády a dostal se
do Olověnce, kde vyučoval ve škole. Sluha Janáček musel tam s ním.
Dostal se do civilu až na jaře roku 1919 a to na žádost, kterou
poslala moje maminka, jménem tatínkovy rodiny.

Jungbuch = Mladé Buky, městys v Čechách, okres Trutnov. Městečko
mělo před II.sv. válkou 3926 obyv. - 211 čs., 3680 něm. národnosti.

Životopis Karla Janáčka, narozeného
1. března 1899 v Sobíňově, dříve okres Chotěboř, nyní Havlíčkův
/Německý/ Brod, důchodce v Křížové č. 17, fara, okres Havlíčkův
Brod.

Narodil jsem se, jak již shora uvádím, 1. března 1899 v Sobíňově v čp. 27, jako šestý z deseti dětí. Byli jsme velice chudá rodina. Tatínek byl většinou nemocný, výdělek z ručního tkalcovství a síťkování vlasových sítěk, byl pro velkou rodinu malý. Jakmile někdo z nás povyrostl, byla mu hned přidělena nějaká práce. Já jsem ze začátku pásl husy na "ubci", jak se říkalo místu od nás za silnicí. Tehdy tam byl ještě dost velký prostor pro pasení husí do roku 1904 nebo 1905, kdy se tam začal stavět domek bratří Karla a Václava Rybičkových - správně Starých. Jsou to popisná čísla 55 a 56. Pak stavěli Wohlmuthovi, Jeníčkovi a další. Další moje práce byla navazovat vlasy a natáčet je na cívečku. Později jsem začal síťkovat také já. Pamatuji se, jak jsem nějaký čas nešel do školy a pilně jsem síťkoval. Vydělal jsem si tehdy 3 zlaté / 6 K/, za to mi maminka koupila látku na oblek, t.zv. "tisk".

Do školy jsme chodili v zimě v botech/ polobotky jsme neznali/, jinak bosí. Dřeváky nám rodiče nechtěli povolit, že bychom si zlámali nohy. Teprve později k tomu svolili, ale dřeváky musely dostat ostré cvočky, ne ty hladké, aby se brzy neobjezdily. Od evangelického hřbitova až dolů k železniční zastávce v Sopotech se to totiž s kopce pěkně jezdilo.

Poněvadž se nyní mluví o Portugalsku, vzpomínám si, jak v roce 1910 vyhnali v Portugalsku krále Manuela a jak tam byl každý rok převrat, který dělali důstojníci.

V roce 1910, zjara byla k spatření velká vlasatice - Kometa Halleyova. Poprvé jsme vyběhli do sněhu bosí, abychom ji viděli. Bylo ji vidět vždy po západu slunce. Tato kometa má být zase vidět v r. 1985 nebo 1986.

V roce 1911 bylo veliké sucho. Za Chotěboří vyhořela celá vesnice až na kostel a školu. Vesnice se jmenovala Vepříkov. Tenkrát jsem s ostatními pozoroval požár z Březinky. Požár zavinily děti.

V tomto roce se z luk u Doubravky /Hamerský rybník, pod Sopoty, pod pazdernou a za Hutí/ sklidila jen sena. Vrchnost v Polné dovolila pást na těchto lukách hovězí dobytek, což jsme také učinili.

v roce 1911 byly volby poslanců do říšského parlamentu ve Vídni. Tehdy nebyly ještě vázané kandidátní listiny. Byly volební obvody. Pokud se pamatuji, kandidoval ve zdejším volebním obvodě 1 křesťanský sociál, 1 sociální demokrat a 1 agrárník. Nedosáhl-li v prvním kole kandidát absolutní většinu, konala se za týden t.zv. užší volba mezi 2 kandidáty, kteří dostali v prvním kole nejvíce hlasů. Při této užší volbě vyhrál ten kandidát, který dostal třeba jen o 1 hlas více. V Čechách udělali agrárníci se sociál. demokraty dohodu, že ve voleb. obvodě, kde bude volba mezi agrárníkem a křesť. sociálem, budou soc. demokrati volit agrárníka a v místech, kde bude volba mezi soc. demokratem a křesť. sociálem, budou agrárníci zase volit sociálního demokrata. Tak se stalo, že v Čechách nebyl zvolen ani jeden křesťanský sociál. Na Moravě byla strana katolicko-národní a ta udělala také kompromis a získala 7 mandátů.

V roce 1912 vypukla t.zv. balkánská válka. Zahájil ji výstřelem z děla černohorský princ Danilo. Spojenými silami Černohorců, Srbských a Bulharů byli Turci takměř vyhnáni z balkánského poloostrova a byli by bývali vyhnáni vůbec z Evropy nebýt zákroku Německa a Rakouska, kteří měli strach, aby Rusko neovládlo Dardanskou úžinu.

Bratr Josef byl v této době odveden k vojsku / ve druhé třídě, v prvé byl schwach- slabý/. Tenkrát si odvedenec mohl říci ke které zbrani chce a také mu bylo vyhověno. Bratr si vybral dělostřelectvo. Protože bratr jako jediný vydělával v tkalcovství na rodinu, žádali rodiče, aby bratr jako živitel rodiny mohl sloužit na vojně jen 8 týdnů. Poněvadž si však vybral dělostřelectvo, kde byl delší výcvik než u pěchoty a vzhledem k napjaté tehdy situaci / s Ruskem/, přišel domů až za 13 týdnů. Válka balkánská skončila v r. 1913.

Uvádím něco ze statistiky z r. 1914:

1 kg mouky stálo 42 halérů, 1 kg rýže 48 hal., 1 kg Brambor 10 hal., 1 kg chleba 36 hal., hovězí maso 1 kg 1,70 K, 1 kg sásla 1, 90 K, 1 kg másla 2,90 K, 1 kg margarinu 1, 60 K, 1 kg cukru 0, 80 K, 1 litr mléka 24 hal., 3 rohlíky 10 hal., 1 rohlík 4 hal.

V březnu 1913 jsem vyšel z obecné školy. Bratr Josef mi připravil tkalcovský stav a začali jsme tkát na 3 stavech, však ne dlouho.

V červenci 1914 vypukla první světová válka. Bratr Josef musel na vojnu. Práce na stavech se zastavila. Tkal jsem sice nějaký čas na šestistovce flanelové pokrývky pro vojsko. Byl na tom malý výdělek a brzy ani ten nebyl.

Koncem roku 1915 k nám přišel pantáta "Z chalupy" /Jan Starý z č. 8/, že musí také na vojnu a říkal, jestli bych k nim nešel za čeledína. Práce nebyla, jist se chtělo a peněz málo. Za bratra Josefa dostávali rodiče vyživovací příspěvek, ten byl též malý. Šel jsem do "Chalupy" a byl jsem tam až do doby, kdy jsem byl jako osmnáctiletý odveden také k vojsku. To bylo v únoru 1917.

K odvodu do Chotěboře jsem jel poprvé ve svém životě vlakem, že to bylo zadarmo. Dříve maminka říkala, když šlo o cestu do Chotěboře, že mohu jít pěšky. Stálo to tehdy, tuším, 15 krejcarů = 30 hal. a těch bylo stále málo.

10. března 1917 jsem narukoval k vojsku do Čáslavi. Tam jsme byli jen 3 dny a pak nás zavezli do Nagy Kanisza v jižním Maďarsku, kde jsme prodělávali vojenský výcvik. Na podzim 1917 jsme jeli na ruskou frontu, kde se již nebojovalo. Odtamtud se v lednu 1918 jelo na italskou frontu. Se mnou na vojně se stále držel bratranec Jaromír Jelínek. Na tomtéž úseku byli ze Sobíňova Jaroslav Starý /Rybíčka/, Karel Janáček- Lukášů /rovněž bratranec/ a Arnošt Jeníčků. Jaromír Jelínek padl 3. června 1918, bratranec Karel Janáčků byl střelen do jazyka a zemřel v nemocnici v Inšpruku. Arnošt Jeníček přišel 15.6. 1918 o nohu, já jsem byl těžce raněn 10. června 1918 tím, že jsem přišel o pravou nohu.

Jako raněný jsem cestoval do Inšpruku, Terezína, Hlinska v Čechách, Čáslavi a konečně do Prahy. Tam mi ustanovili, abych navštěvoval tkalcovskou školu v Humpolci a pak v Lomnici nad Popelkou. První školní rok jsem dostával stipendium 360 Kč, druhý rok 450 Kč měsíčně. Po vyjítí škol jsem sháněl místo. Odpověď na žádost zněla: místo bylo obsazeno jinak.

Arnošt Jeníček, který byl zaměstnán od r. 1921 na Slovensku, mi sdělil, že v Ostravě u policejního ředitelství se obsadí 100 míst kancelářských pomocníků. Podal jsem si žádost a odpověď stejná: místo bylo obsazeno jinak. Arnošt mi pak sdělil, že se to dělá tak, že se rozepíše konkurs na upravená místa, aby se vyhovělo předpisu, ale že už má úřad lidi na tato místa.

Napsal jsem proto v tom smyslu do Ostravy. Za to jsem měl být trestně stíhán. Policejní ředitelství v Ostravě žádalo okresní hejtmanství v Chotěboři o vyšetření, jestli jsem to psal. Okresní hejtmanství požádalo obecní úřad v Sobíňově o sepsání protokolu se mnou. Tehdejší starosta obce Dvořák, kapelník, mi dal spis s tím, abych s ním zašel k okresnímu hejtmanovi dr. Zeinerovi do Chotěboře a s ním si to vyřídil. Dr. Zeiner se tomu divil, že mi starosta dal spis do rukou, což nebylo přípustné, ale sepsal se mnou protokol tak, aby mi to neškodilo a vrátil spis do Ostravy.

Přispěním jednoho poslance jsem konečně dostal místo u krajského soudu v Olomouci jako výpomocný kancelářský pomocník s denním platem 11, 20 Kč a přísl. drahotním přídatkem. V Olomouci jsem byl do 19. února 1926, pak jsem byl přeložen k okresnímu soudu v Rýmařově, odkud jsem na vlastní žádost v říjnu 1926 byl přeložen do Olomouce.

V roce 1956 jsem se oženil. Manželka mi v roce 1967 zemřela a sourozenci mi radili, abych se přestěhoval do rodného kraje, což jsem učinil 11. 6. 1970.

VOJTECH JANÁČEK, narozený 5. dubna 1901, v Sobíňově čp. 27.

Chodil do 8 tř. obecné školy v Sopotech, vyučil se kolářem, oženil se s Marií Janečkovou, ze Starého Ranska 1. května 1926. Na vojně byl v Josefově r. 1921 - 1923, dosáhl hodnosti četaře. Po svatbě bydlel na Starém Ransku, potom v Havlíčkově Borové, kde provozoval 11 roků kolařinu. Pak se vrátil na Staré Ransko, kde pracoval jako kolář a zemědělec. Vlastní domek čp. 39^V St. Ransku.

V roce 1921, kdy byl právě na vojně vtrhli na Slovensko Maďaři. Do bojů poslán nebyl, zůstal v Josefově. Roku 1938 v mobilizaci byl povolán jako záložník a se svou jednotkou se pohyboval v blízkosti Prahy. V revolučních dnech r. 1945 se zúčastnil se zbraní hlídek v obci Staré Ransko.

Manželka Vojtěcha Janáčka, rozená Janečková, nar. 24. června 1900, ve Ždírci nad Doubravou vychodila 8 tříd obecné školy, jinak pracovala v domácnosti.

Vojtěch Janáček se svou manželkou vychovali 4 děti:

Josefa, nar. 11. 4. 1938, vyuč. soustružník kovů, pracuje v Elektropraga Hlinsko, bydlí v Hlinsku, ul. Budovatelů 1204, je ženat s Antonií Prosovou, z Chotěboře, nar. 15.2.1943, ta pracuje jako skladnice též v Elektropraga Hlinsko.

Jaroslava, nar. 22.3. 1934, řidič u Jednoty Dvůr Králové, bydlí Borovnice 231, okres Trutnov. Je ženat s Miladou, rozenou Svědřihovou.

Karla,

je zaměstnán v Chotěbořských strojírnách, Staré Ransko,

je ženat

bydlí ve Starém Ransku

Marii,

vdaná ve vsi Všeradově

ALŽBĚTA FIALOVÁ, rozená JANÁČKOVÁ

narozená 13. srpna 1894, v Sobíňově čp. 27.

v dova po zemřelém Josefě Fialovi, Nová Ves čp. 4.

Popis osoby:

postava střední 155 cm

obličeje oblý, barva očí šedomodrá, barva vlasů tm. hnědá, tvar nosu tupý.

Alžběta Fialová, rozená Janáčková a Josef Fiala museli před sňatkem žádat o dispenc, pro krevní příbuzenství. Alžběty přababička Anna Janáčková, byla rozená Fialová, z Ostrolovského mlýna u Nového Ranska a Josef Fiala pocházel z této mlynářské větve.

Alžběta Fialová měla čtyři děti:

Františka, Rudolfa, Josefa a Ludmilu.

VÍT JANÁČEK

narozený 1. července 1908 v Sobíňově čp. 27, bytem v Sobíňově čp. 74.

Oženil se 4. února 1933 s Růženou Břízovou, z Nového Ranska, narozenou 20. února 1909.

Vychodil 8 tříd obecné školy v Sopotech, vyučen tkadlec, vojákem od r. 1928 - 30 u pěšího pluku ve Vysokém Mýtě. Dvakrát byl v mobilizaci - r. 1938 a 1939. Účastnil se povstání se zbraní v ruce na Bílkou a boje u Sobíňova, dne 5. května 1945.

Vychoval se svou ženou Růženou dvě děti, dcery: Evu a Bohunu.

Vít Janáček je nejmladší z deseti dětí Jana a Anny Janáčkových, ze Sobíňova čp. 27. Když se oženil bydlel od roku 1933 - 1934 v čp. 27.

V roce 1934 se dohodl s bratrem Josefem, který měl od r. 1926 postavený domek na Cikánce na výměně tohoto domku čp. 74, za chalupu s polmi a lukami, kterou měl převzít od své matky. Majitelem domku na Cikánce čp. 74 se tedy stal Vít Janáček s manželkou Růženou a chalupu s polnostmi převzal jeho bratr Josef s manželkou Albínou. Josef Janáček měl už šest dětí a tkalcovinou je nemohl uživit, tedy počal mimo tkalcovinu ještě hospodařit.

Nový domek čp. 74 byl postaven nákladem 23.000 Kč a vázl na něm dluh 7.000 Kč. Také na chalupě čp. 27 bylo 6.500 Kč dluhů.

V tom roce 1934 se uskutečnila smlouva mezi Annou Janáčkovou, dosavadní majitelkou čp. 27 a jejím synem Josefem Janáčkem a jeho manželkou Albínou. Její opis je přiložen.

J A N J A N Á Č E K

narozený 31. července 1903, v Sobíňově čp. 27, zemřel 12. listopadu 1981, na rakovinu, ve stáří 78 let.

Měl 8 tříd obecné školy v Sopotech, vyučen tkalcem, vojákem v Josefově, u pěšího pluku, od r. 1923 - 24, 14 měsíců, byl v mobilitaci, zúčastnil se povstání na Bílku a boje u Sobíňova, 5. května 1945.

Byl ženat s Marií Růžičkovou z Bílku, měl dvě dcery Růženu a Marii. 1. Růžena provdaná Daňková, spáchala sebevraždu otrávením léků, při těžké nervové nemoci. Zemřela 19. srpna 1978, ve věku 49 let. Její manžel Václav Daněk, rodák ze Střížova, zemřel 14. srpna 1980. Měla čtyři dcery: Janu, Alenu, Růženu.

2. Marie - provdaná Kašparová, Chrastava u Liberce.

M A R I E P R O C H Á Z K O V Á

rozená Janáčková 11. 8. 1888, v Sobíňově čp. 27, nejstarší z dětí Anny a Jana Janáčkových. Bytem v Sobíňově čp. 44.

Provdaná za Rudolfa Procházku z Rovného, narozeného 11. 4. 1886.

Měla čtyři děti - Antonína 1914, Rudolfa 1916, Jana 1920, Bedřicha 1922.

Marie Procházková dosud žije - zápis 21. února 1982.

Početý svůj dlouhý život se starala o domácnost a výchovu svých čtyř synů. Poslední Bedřich, učitel v Sopotech, svobodný se o ni pečlivě stará. Marie Procházková je skromná vesnická žena, ke každému laskavá a pohostinná. I ve svém vysokém věku má dobrou paměť. Jinak většinu dne prosedí, nebo proleží na lůžku.

Bedřich, starý mládenec, není muž mrzutý, ale veselý a společenský člověk. Má rád přírodu, často chodí do lesa, kde pozoruje ptactvo, hmyz, zvěř, zná mnoho rostlin a hub. Jeho jednání je inteligentní, laskavé. Školními dětmi je oblíben, i když je přísný učitel. Rodiči dětí je pokládán za velmi dobrého učitele,

K Procházkům jsme jako chlapci velmi rádi chodili. Bratranci Procházkovi nás uměli zabavit i mnohdy si z nás mladších "vystřelit", udělat legraci. Vzpomínám jak mě jedenkráte sotva šestiletého poslali do lesa Verpánek. "Jdi se podívat na kraj Verpánek, leží tam hned u cesty kus člověka s popsaným papírem!" Co jsem tam našel bylo skutečně z člověka a páčlo to zdaleka. To tam některý bratranc zanechal. Když jsem byl s něčím k nim poslán, děkovali mi se slovy: "Děkujem, dostaneš na hrušky, až budou nízko!"

V čase nedělním, kdy bylo ošklivé počasí a nemohlo se k lesu "mazali" jsme u Procházků karty - "vole lehni", a stavěli záchod. Napětí udržovalo "člověče nezlob se".

	Strana
Úvod	1 - 2
Fotografie, reprodukce osob a dokumentů	3 - 76
Básničky K. J. o sourozencích	77 - 85
Vzpomínky na mladí K.J.	86 - 93
Janáčkové jako mlynáři	94 - 96
Janáčkové v hospodě v Sobíňově čp. 6.	97 - 99
Obyvatelé jménem Janáček, v obci Sobíňově, roku 1981 a stav obyvatel v celé obci	100 - 101
Rod Janáčků na Bílku a v Sobíňově /podle P. Malého - z archivu/	102 - 130
Reprodukce postupních smluv z r. 1848	131 - 135
Opisy nějstarších postupních smluv, čp. 27, v Sobíňově z r. 1848 a další - křestní listy	136 - 179
Jak žili naši předkové - ze školní kroniky, z Kroniky Přibyslavská, Janáčkova archivu, aj.	180 - 255
Hospodaření našich předků	256 - 268 - 269
Léčení nemocných a pověry	269 - 272
Notářský zápis - Smlouva trhová K.a M. Janáčkovi-	
Jindřich Zvolánek	273 - 275
Zivotopisy - Josef Janáček, Karel Janáček, Vojtěch Janáček, Alžběta Fialová, Vít Janáček	
Jan Janáček, Marie Procházková, P. Máka, Sopoty	276 - 288
Školní mládež Sopoty	289
Chalupa Jonášova Sopoty - rozboutraná, zahrada	290 - 292
Hospoda Janáčkova Sobíňov - rozboutraná	293
Slaunost v r. 1907 - v levém rohu nahoře Albína	294
Janáčková, roz. Henzlová	295
Školní mládež, stavba pomníku padlým v 1. světové válce, r. 1923	296
První světová válka v obrazech - 1914 - 1918	297 - 320
Obsah	321